

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Освітня програма	1481 Археологія
Рівень вищої освіти	Магістр
Спеціальність	032 Історія та археологія

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	1481
Назва ОП	Археологія
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	032 Історія та археологія
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Магістр
Вид освітньої програми	Освітньо-наукова

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Стародубець Галина Миколаївна, Циганенко Лілія Федорівна, Хоменко Денис Володимирович, Дерев`янка Сергій Миронович (керівник)
Залучений представник роботодавців	не залучався
Дати візиту до ЗВО	04.04.2023 р. – 06.04.2023 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП	http://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/accreditation/032/2022-2023/1481-archaeology.pdf
Програма візиту експертної групи	http://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/accreditation/032/2022-2023/1481-Program-of-expert-visits.pdf

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

Освітньо-наукова програма “Археологія” (далі – ОП) другого (магістерського) рівня вищої освіти на історичному факультеті Київського національного університету імені Тараса Шевченка (далі – КНУТШ) базується на багатолітніх традиціях званої Київської археологічної школи, що створена ще у 1944 р. й забезпечує високий рівень підготовки здобувачів. Відкриття підготовки фахівців з археології як окремої спеціальності у 2006 р. об’єктивувало стійкий брак таких кадрів у наукових, освітніх, музейних і пам’яткоохоронних інституціях, запити випускників кафедри, які працювали в цих інституціях і потребували спеціалізованої освіти. Підготовка магістрів за даною ОП запроваджена у 2018 р. (подібна програма в Україні є ще лише в НаУКМА). На час проведення експертизи за ОП навчається за денною формою 12 здобувачів (7 – перший рік навчання, 5 – другий рік навчання). Здобувачі мають різну базову освіту (історія, біологія, облік і аудит). ОП «Археологія» – збалансована програма підготовки здобувачів з науковою, методологічною, академічною, дослідницькою складовою з урахуванням тенденцій на ринку праці та формуванням сучасних компетентностей, які необхідні в професійній діяльності археолога. Унікальність ОП визначає її дослідницький характер, що передбачає постійне вивчення археологічної спадщини з залученням студентів до польової, лабораторної та реконструктивної складових наукового процесу та подальшим впровадженням результатів досліджень в освітній процес. Обов’язковим елементом навчання за ОП є практичні заняття у фондах Археологічного музею КНУТШ, археологічних фондах інших наукових та музейних установ України, участь в археологічних експедиціях. Належний рівень надання освітніх послуг за ОП «Археологія» на думку експертної групи відповідає рівню «В» – освітня програма та освітня діяльність за цією програмою загалом відповідають визначеному критерію з невеликими, що не є суттєвими.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

Сильні сторони. Реалізація ОП спрямована на підготовку висококваліфікованих фахівців у галузі археології, музейництва та пам’яткоохоронної справи, наукових співробітників. Унікальність ОП визначає її дослідницький характер, поєднання наукового та прикладного підходів. Розробка та впровадження навчальних курсів провідними українськими науковцями-археологами. Інтегрованість НПП у сучасний науковий контекст, ведення досліджень на європейському рівні, що актуалізує зміст занять, застосування у навчальному процесі результатів власних досліджень. Широкий спектр умов для вдосконалення викладацької майстерності НПП, матеріальна мотивація їх наукової активності. Високий рівень інтернаціоналізації регулярна участь НПП і здобувачів у міжнародних товариствах, конференціях, спільних публікаціях, реалізації проєктів. ОП є виразно студентоцентричною, активна співпраця НПП і здобувачів. Викладання українською й англійською мовами. Набір обов’язкових і вибіркових дисциплін сприяє підготовці випускників, здатних фахово виконувати свої функції у сфері археології, музейництва та пам’яткоохоронної справи. ОП забезпечує системні знання та навички, необхідні для проведення наукових досліджень. Об’єктивність оцінювання з використанням різносторонніх контрольних заходів. Залучення до викладання працевлаштованих. Системне дотримання та дієва популяризація академічної доброчесності. Чітка регламентація процедур запобігання та врегулювання конфліктних ситуацій. Всебічна підтримка ОП ректоратом і структурними підрозділами. Відмінна матеріально-технічна база впровадження ОП, належне дотримання безпечних умов під час воєнного стану. Позитивні практики. Широке використання міжнародного досвіду підготовки фахівців із археології. Інноваційні методи навчання. Забезпечення формування soft skills. Чіткі та зрозумілі правила вступу на навчання. Системність заходів з інформування учасників освітнього процесу щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів. Наявні фахові видання, що дає можливість публікувати результати досліджень. Запроваджені дієві механізми поширення принципів академічної доброчесності поміж усіма учасниками освітнього процесу. Тісна співпраця з низкою наукових інституцій, що забезпечує здобуття широкого спектру практичних навичок. Значна база проведення виробничих практик, що створює можливості наступного працевлаштування випускників. Системна співпраця з випускниками, залучення їх до реалізації ОП. Громадська активність НПП і здобувачів в галузі популяризації та збереження археологічної спадщини, зокрема, участь у організаціях громадянського суспільства, проєктах зі збереження археологічної спадщини під час війни. Активне волонтерство НПП і здобувачів. Ініціювання НПП внесення до ОП окремої ОК та змін до інших щодо набуття здобувачами знань та вмій моніторингу, фіксації втрат, визначення збитків і можливостей консервації та збереження пам’яток археологічної спадщини в умовах війни.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

Слабкі сторони. Здобувачами ОП не використовуються можливості участі у програмах міжнародної академічної мобільності, що пов’язано значною мірою з умовами пандемії та воєнного стану, фінансовою спроможністю. Використання можливостей неформальної освіти має епізодичний характер, оскільки вимоги та процедури визнання результатів навчання здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти регламентовані відповідним положенням КНУТШ, яке прийнято тільки у лютому поточного року. Деяко ускладнений доступ до вебсайту історичного факультету, його функціональні недоліки. Рекомендації. Реалізувати упродовж поточного й наступних навчальних років передбачені локальними актами КНУТШ Положеннями від 29.06.2016 р. та 31.08.2018 р. можливості залучення здобувачів і НПП до програм академічної мобільності, зокрема міжнародної, через проєкти та грантову діяльність. Популяризувати можливості неформальної освіти здобувачів і практику

зарахування її результатів. Внести до робочих програм навчальних дисциплін інформації щодо альтернативних можливостей опанування здобувачами певних результатів навчання в межах курсів/програм інформальної та/чи неформальної освіти. Упорядкувати систему залучення до викладання провідних викладачів і науковців з відомих зарубіжних університетів у якості запрошених лекторів. На офіційному вебсайті КНУТШ розмістити з метою популяризації інформацію про ОНП, особливості освітнього процесу на ній, а також відгуки, зауваження та рекомендації стейкхолдерів, що надійшли під час громадського обговорення програми та змін до неї, результати опитувань щодо якості викладання та самої ОНП. Удосконалити систему вибору навчальних дисциплін за вибором здобувачів, уникнувши обов'язковості вибору конкретної дисципліни для всіх здобувачів за блочним принципом. Розробити новий ОК для оволодіння здобувачами знаннями та вміннями моніторингу, фіксації втрат, визначення збитків та можливостей консервації і збереження пам'яток археологічної спадщини в умовах війни. Передбачити вивчення особливостей управління нерухомою і рухомою культурною спадщиною в умовах воєнних конфліктів в ОК "Правові аспекти охорони культурної спадщини" та "Менеджмент і маркетинг в музейній справі". Створити онлайн-курси лекцій з археології для тих здобувачів освіти, які не мають профільної історичної освіти рівня «бакалавр». Поглибити набуття здобувачами навичок застосування методів оцифрування та 3D візуалізації археологічних предметів та об'єктів, створення віртуальних екскурсій. Запровадити перевірку на наявність текстових запозичень курсових робіт здобувачів ОНП.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Актуальна ОНП «Археологія» затверджена Вченою радою КНУТШ 30.06.2021 р. (протокол № 17), введена в дію наказом ректора від 23.07.2021 р. № 539-32 (blob:<https://office.naq.gov.ua/oc34234d-ce96-4d76-a0c7-b72c85ed536e>). ОНП базуються на багатолітніх традиціях знаної Київської археологічної школи (створена 1944 р.). Відкриття підготовки фахівців з археології у 2006 р. об'єктивував стійкий брак кадрів у наукових, освітніх, музейних та пам'яткоохоронних інституціях, запити випускників кафедри, які працювали в них і потребували спеціалізованої освіти. Підготовка магістрів за ОНП «Археологія» запроваджена у 2018 р. (подібна програма є нині ще в НаУКМА). Першу редакцію ОНП введено в дію наказом ректора від 19.03.2019 р. за № 261-32. Унікальність ОНП визначає її дослідницький характер, що передбачає постійне вивчення археологічної спадщини з залученням студентів до польової, лабораторної та реконструктивної складових наукового процесу та подальшим впровадженням результатів досліджень в освітній процес. Мета ОНП - надати освіту з історії і археології з широким доступом до працевлаштування у профільних інституціях; сформувати фахові компетентності для реалізації професійних завдань, підготувати фахівців в галузі археології, музейництва та пам'яткоохоронної справи, наукових співробітників у сфері археології. Цілі ОНП сформульовані чітко, відповідають місії, стратегії, головним завданням, які викладені у Статуті КНУТШ (нова редакція погоджена Конференцією трудового колективу 22.11.2022 р., протокол № 1, затверджена наказом МОН України 28.11.2022 р., № 1061; <http://www.univ.kiev.ua/pdfs/statut/statut-22-11-28.pdf>), пріоритетним напрямкам діяльності, що визначені у «Стратегічному плані розвитку Університету на період 2018–2025 року» (нова редакція затверджена Вченою радою 12.12.2022 р.; <https://cutt.ly/I3gRkiV>). ОНП реалізує основну мету, визначену у п. 2.1 Концепції розвитку освітньої діяльності Статуту КНУТШ, що полягає у підготовці «висококваліфікованих і конкурентоспроможних на національному і міжнародному ринку праці фахівців для наукових та освітніх установ, органів державної влади та управління, підприємств усіх форм власності, утвердження національних, культурних і загальнолюдських цінностей». Мета ОНП відповідає визначенням у Стратегічному плані основним функціям КНУТШ щодо «формування національної еліти України; підготовки висококваліфікованих кадрів для наукових, освітніх та виробничих українських і міжнародних установ; сприяння європейській та євроатлантичній інтеграції України; гармонійному входженню у світовий економічний простір як рівноправного партнера». ЕГ встановлено, що цілі ОНП та перспективи її розвитку є реальними, відповідають стратегічним цілям, які зафіксовані у Концепції розвитку гуманітарної політики у КНУТШ на період 2021-2026 (<http://senate.univ.kiev.ua/?p=i932>), а також у Програмах розвитку історичного факультету, кафедри археології та музеєзнавства (<https://drive.google.com/file/d/1Cxng8h3PbUPrk69OYltSMoUrVjnI78hg/view>).

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

Аналіз ОНП «Археологія», відомостей її СО, документації кафедри археології та музеєзнавства, результатів опитувань стейкхолдерів засвідчує, що в КНУТШ ведеться системна робота щодо їх залучення до реалізації цілей ОНП. Стейкхолдери мають широкі можливості для надання пропозицій з формування та удосконалення ОНП під час формальних заходів і неформальних обговорень, шляхом опитування, через рецензування та надання відгуків, у т.ч. з використанням соціальних мереж. Під час фокус-зустрічей здобувачі та випускники підтвердили, що вони висловлювали свої пропозиції щодо цілей і змісту ОНП на засіданні кафедри та під час опитувань. Збір інформації про навчання здійснюється через добровільне анкетування випускників на сторінці кафедри археології та музеєзнавства (<https://bit.ly/3Kv6ke3>). Перша редакція ОНП (2019 р.) враховувала досвід підготовки в КНУТШ фахівців-археологів, викладання спеціалізованих курсів; побажання НПП, здобувачів і випускників, аналіз сфер їх працевлаштування; консультації і запити потенційних працедавців (Інститут археології НАН України, Національний музей історії України, Міністерство культури та інформаційної політики України, Український державний інститут культурної спадщини МКІП України та ін.). Наступні зміни до структури ОНП внесені на основі пропозицій учасників (НПП, здобувачі) Круглого столу з проблем викладання археології та музеєзнавства під час Міжнародної наукової конференції «Археологія та музеєзнавство в системі освіти і науки» (24–25.10.2019 р.) (<https://bit.ly/3ustV9J>). Останній раз зміст ОНП переглянуто 2021 р. для встановлення відповідності вимогам Стандарту вищої освіти та Концепції вивчення іноземних мов студентами неспеціальних факультетів/інститутів КНУТШ від 02.03.2020 р. (<https://cutt.ly/JR3HDID>). Відповідно до Стандарту відредаговано формулювання компетентностей і ПРН, внесені зміни до переліку ОК і ВК. Наприклад, після консультацій в рамках міжнародного освітнього проекту “Nature and Society in Prehistoric Europe” за підтримки ЄС (<http://vovkcenter.org.ua/en/naturesociety/>) введено викладання англійською мовою ОК 6 “Природа і суспільство в первісній Європі” і ОК 15 “Археологія антропогену”, сформовано новий перелік ВК, що розширило можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів. Запити працедавців враховані у відповідних ОК щодо розширення знань та навичок атрибуції і експертизи археологічних пам'яток, їх використання, здатності до науково-дослідної роботи. Інтереси здобувачів враховані у формулюванні цілей ОНП і ПРН щодо набуття навичок і практичних умінь для проведення польових і лабораторних археологічних досліджень, фіксації руйнувань об'єктів археологічної спадщини, пов'язаних з формами роботи в наукових, освітніх, музейних і пам'яткоохоронних установах. Враховано зацікавленість здобувачів у перспективах міжнародного співробітництва, можливостях інтеграції до міжнародних наукових програм, що передбачає оволодіння спеціальною англомовною термінологією та понятійним апаратом.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Суспільна зацікавленість у створенні ОНП у 2019 р. пов'язана зі стійким браком кадрів у наукових, освітніх, музейних та пам'яткоохоронних інституціях, запитам випускників факультету, які працювали в них і потребували спеціалізованої освіти. Здобувачі ОНП орієнтовані на прикладні археологічні дослідження та професійну самореалізацію, що робить їх конкурентоздатними на ринку праці. При формуванні цілей ОНП врахована специфіка розвитку спеціальності, пов'язана із тенденціями розвитку археологічної науки і охорони археологічної спадщини, пріоритетами розвитку ринку праці через співпрацю на підставі укладених угод, консультування з представниками наукових, освітніх, культурних і пам'яткоохоронних установ. ПРН і ОК сформовані відповідно до вимог Стандарту та потреб археологічної практики, передбачають формування навиків аналізу сучасних теоретичних і методологічних питань в археології, розробляти наукові проекти тощо. Професію “археолог” визначено у державному класифікаторі, тому ПРН передбачають формування науковця, який на високому рівні орієнтується у археологічній проблематиці, вміє проводити експертизу, класифікацію, обробку об'єктів археологічної спадщини, застосовувати методи та заходи щодо її збереження. Новітній галузевий контекст враховується шляхом моніторингу процесів, що загострюють питання збереження археологічних пам'яток внаслідок реалізації реформи децентралізації та приватизації землі, ведення воєнних дій. ОНП враховує регіональні потреби через вивчення археології м. Києва та його околиць (ВК “Галузева археологія”). Під час навчання здобувачі ознайомлюються з закладами археологічної науки, які розташовані у м. Києві, користуються ресурсами цих організацій – Науковими фондами, Науковим архівом, Науковою бібліотекою, Археологічним музеєм Інституту археології НАН України; фондами та експозиціями Національного музею історії України, Національного науково-природничого музею НАН України, лабораторіями та приміщеннями цих організацій тощо. Модель ОНП створена з урахуванням досвіду підготовки археологів в КНУТШ (кафедра археології та музеєзнавства була єдиною в Україні, що забезпечувала підготовку фахівців-археологів, нині аналогічна ОНП є у НАУКМА). Використано досвід інших ЗВО України та зарубіжних країн, з яким познайомилися члени проектної групи ОНП і НПП під час стажувань, гостьових лекцій і конференцій, спільних проектів, аналізу інформації у відкритому доступі. Так, в ОК 6 “Природа і суспільство в первісній Європі” та ОК 19 “Теоретична антропологія” П. Шидловським використано досвід, отриманий в Інституті археологічних наук Бернського університету, стажуванні в Національному музеї природничих наук Франції (https://www.iaw.unibe.ch/studium/studienprogramme/index_ger.html). ОК 6 введена внаслідок реалізації міжнародного освітнього проекту “Nature and Society in Prehistoric Europe”. ОК 15 «Археологія антропогену» й низка ВК впроваджені С. Рижовим після стажування за програмою Erasmus+ у Загребському університеті (Хорватія).

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати

навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

ЕГ встановлено, що ОНП «Археологія» в актуальній редакції, що розглянута та затверджена на засіданні Вченої ради КНУТШ 30.06.2021 р. (протокол № 17), введена в дію наказом ректора від 23.07.2021 р. № 539-32 (blob:https://office.naq.gov.ua/0c34234d-ce96-4d76-a0c7-b72c85ed53be) повністю відповідає вимогам Стандарту вищої освіти за спеціальністю 032 «Історія та археологія» галузі знань 03 «Гуманітарні науки» для другого (магістерського) рівня ступеня вищої освіти (затверджений Наказом Міністерства освіти і науки України 31.05.2021 р. № 603 та введений в дію з 2021/2022 н.р. (<https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/06/07/032-Istoriya.ta.arkheol-mah.21.10.22.pdf>)). Для забезпечення визначених стандартом ПРН відредаговано формулювання компетентностей внесено зміни до переліку компонент. Зокрема, після консультацій з в рамках міжнародного освітнього проєкту “Nature and Society in Prehistoric Europe” за підтримки ЄС (<http://vovkcenter.org.ua/en/naturesociety/>) введено викладання англійською мовою ОК 6 “Природа і суспільство в первісній Європі” і ОК 15 “Археологія антропогену”, сформовано новий перелік ВК, що розширило можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів. Загалом, ОК ОНП повністю забезпечують оволодіння загальними та фаховими компетентностями, що дозволяє досягти результатів навчання, визначених Стандартом, опанування теоретичних знань і практичних навичок здобувачами. У структурно-логічній схемі, матриці відповідності результатів навчання відповідним компонентам ОНП (http://www.archaeology.univ.kiev.ua/home/images/pdf_doc/Magistry_arch/OPP_Master_2021_LST.pdf), таблиці з відомостей про СО вміщена детальна інформація, яка свідчить, що всі ПРН забезпечуються обов'язковими компонентами, зміст яких відповідає цілям ОНП та спеціальності. Заявлені в ОНП ПРН також досягаються підготовкою курсової та кваліфікаційної робіт, участю у наукових проєктах. Для досягнення визначених ОНП цілей і ПРН застосовуються відповідні методи, засоби навчання та викладання, використовується необхідне обладнання та матеріально-технічна база. Згідно з внесеними змінами розроблено та введено в дію новий навчальний план. ОНП дозволяє досягнути визначених Стандартом ПРН через залучення до її реалізації НПП найвищої кваліфікації (аналіз наведено у критерії 6). Проведені ЕГ зустрічі з керівництвом університету, його структурних підрозділів, сервісних служб, з НПП і здобувачами дають підстави стверджувати, що для досягнення відповідних результатів задіяні ресурси як історичного факультету, так й всього Університету (міжфакультетська співпраця, Науковий парк і дослідницькі лабораторії, Науково-консультаційний та Навчально-методичний центри, Наукова бібліотека ім. М. Максимовича, комп'ютерні та мережеві можливості, відділи міжнародної співпраці та академічної мобільності тощо).

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

Сильні сторони. КНУТШ – єдиний у державі заклад, який реалізує ОНП «Археологія» у такому обсязі. Мета та цілі ОНП чітко визначені та цілком корелюються зі «Стратегічним планом розвитку Університету на період 2018-2025 року». Фундаментальність підготовки здобувачів. Системна робота щодо залучення стейкхолдерів до формулювання цілей та програмних результатів навчання, удосконалення ОНП. Можливості для надання стейкхолдерами пропозицій щодо формування та удосконалення ОНП (опитування, рецензування та надання відгуків, в тому числі з використанням соціальних мереж). Цілі ОНП і ПРН базуються на системному аналізі та врахуванні досвіду програм зарубіжних університетів. Позитивні практики. Системна робота щодо залучення стейкхолдерів до формулювання цілей та ПРН, удосконалення ОНП. Широке використання міжнародного досвіду підготовки фахівців з археології. Модель ОНП «Археологія» створена й оновлюється з урахуванням багатолітніх традицій підготовки археологів в КНУТШ, кращих освітніх стандартів, врахування досвіду вітчизняних і зарубіжних університетів. Перспективи ОНП чітко визначені у програмах розвитку історичного факультету, кафедри археології та музеєзнавства.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

Слабких сторін не виявлено. Рекомендації. Конкретизувати в ОНП придатність випускників до працевлаштування, зокрема з можливим використанням національного Класифікатора професій.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

Зважаючи на наведені сильні сторони та позитивні практики ОНП у контексті критерію 1 (фундаментальність підготовки здобувачів, що є релевантною професійним вимогам до працевлаштування випускників, широке використання кращих практик й залучення стейкхолдерів до формулювання цілей і ПРН) які однак не є

унікальними, експертна група дійшла висновку, що ОНП «Археологія» спеціальності 032 «Історія та археологія» та освітня діяльність за цією програмою загалом відповідають рівню В за критерієм 1.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів відповідає вимогам Стандарту вищої освіти спеціальності 032 «Історія та археологія» за другим (магістерським) рівнем, затвердженого Наказом МОН України № 603 від 31.05.2021 р – 120 кредитів ЄКТС (відповідна норма – 90-120), з яких 90 кредитів – обсяг освітніх компонентів, спрямованих на формування компетентностей, а 30 кредитів – компоненти вибіркової частини (складає 25% від усіх дисциплін). Таке співвідношення відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження (загальний обсяг вибірових дисциплін складає не менше 25% від загального обсягу кредитів ЄКТС).

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

Зміст ОНП має чітку структуру. Включені до ОНП освітні компоненти становлять логічну взаємопов'язану систему. Освітні компоненти (обов'язкові та вибіркові) дають змогу досягти поставленої мети і програмних результатів навчання, які корелюють із наявним переліком навчальних дисциплін. Навчальний план корелює з ОНП Археологія. Експертною групою проаналізовано та підтверджено факт забезпечення усіх програмних результатів навчання за рахунок обов'язкових дисциплін. Вважаємо, що обсяг обов'язкових освітніх компонентів робить логічним досягнення програмних результатів навчання, що відбито в наявних матриці відповідності програмних компетентностей компонентам освітньо-наукової програми (таблиця 4.1 ОНП) та матриці забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами освітньо-наукової програми (таблиця 5.1 ОНП). Кожний програмний результат навчання належним чином охоплений змістом ОНП. Експертна група детально проаналізувала робочі програми навчальних дисциплін. З'ясовано, що 2022 році було оновлено лише 50% програм. Вісім програм (50%) були затверджені у 2021 р., зокрема, ""Психологія вищої школи"", ""Правові аспекти охорони культурної спадщини"", ""Теоретична антропологія"" та ін. Структурно усі програми навчальних дисциплін мають 9 складових, присутня схема формування оцінок, структура навчальної дисципліни, тематичний план лекцій і семінарських занять, рекомендовані джерела.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Зміст ОНП розроблено у повній відповідності до предметної області заявленої для неї спеціальності (галузь знань 03 Гуманітарні науки, спеціальність 032 Історія та археологія) другого рівня освіти і вона гармонійно поєднує академічну, дослідницьку та прикладну складові. Відповідно до відомостей про самооцінювання та робочих програм дисциплін, проаналізованих експертною групою, освітній процес за програмою включає як теоретичні ОК («Давні культури в археологічному відображенні», «Природа і суспільство в первісній Європі (англійською мовою)», «Археологія антропогену (англійською мовою)», «Етнічні процеси за археологічними джерелами», «Соціально-економічні реконструкції за археологічними джерелами», «Теоретична антропологія» тощо), так ОК практичної підготовки («Методологія й організація археологічних досліджень: видобуток та інтерпретація археологічних джерел», «Природа і суспільство в первісній Європі (англійською мовою)», «Археологічна типологія та класифікація» «Правові аспекти охорони культурної спадщини» та ін.), які гармонійно поєднані та дозволяють комплексно вивчити археологію, методи аналізу здобутих у ході розкопок джерел, дають навички оформлення археологічної документації. Навчання за освітньою програмою відбуваються у приміщеннях Археологічного музею КНУ (<https://youtu.be/StXuNaYLI8>), реставраційній лабораторії та в мультимедійних аудиторіях історичного факультету, в чому члени ЕГ мали змогу пересвідчитися під час презентації гарантом та деканом факультету матеріально-технічної бази. Крім того, заняття проводяться з використанням приміщень та інструментів Навчальної лабораторії «Центр підводної археології, археологічних та етнологічних досліджень». Практики відбуваються на базах археологічних експедицій та в лабораторіях як КНУ, так і Інституту археології НАН України, про що зазначали під час зустрічі з фокус-групами викладачі кафедри, здобувачі та випускники ОП. Експедиції кафедри (<https://bit.ly/3IeGuKT>) забезпечені необхідним інструментарієм (оптичні нівеліри, теодоліти тощо) для фіксації археологічних об'єктів та реманентом (намети, каремати тощо), про члени ЕГ мали змогу пересвідчитися під час презентації гарантом ОНП матеріально-технічної бази.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

Формування індивідуальної освітньої програми студентів гарантує Положення про організацію освітнього процесу у КНУТШ (п.5.2.3, п.9.4) (https://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/Polozhennia-pro-organizatsiyu-osvitniogo-procesu-11_04_2022.pdf) та регулює Положення про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (процедура 3.7) (<https://knu.ua/pdfs/official/Quality-assurance-system-of-education-and-educational-process.pdf>). 25% дисциплін навчального плану є вибірковими. Вибір студентами дисциплін гарантує Положення про організацію освітнього процесу у КНУТШ (https://www.knu.ua/pdfs/official/Polozhennia-pro-organizatsiyu-osvitniogo-procesu-11_04_2022.pdf). Студенти обирають один з блоків вибору та одну дисципліну з загальнофакультетського каталогу дисциплін вільного вибору студента. Дисципліни вибіркових блоків об'єднані у два дослідницькі спрямування: 1 «Археологічні дослідження: джерела, методика, реконструкції» та 2 «Галузева археологія», кожне з яких забезпечується низкою відповідних освітніх компонентів. Згідно з п.9.4 зазначеного Положення здобувачі освіти мають безумовне право обрати навчальні дисципліни з обов'язкових та вибіркових частин навчальних планів інших спеціальностей того самого рівня, а за умови погодження із деканом факультету / директором інституту - з програм іншого рівня. Вибіркові дисципліни на ОНП викладаються протягом третього семестру. Під час зустрічі зі здобувачами, вони підтвердили, що процедура вибору є зрозумілою: Вибір здійснюється в другому семестрі навчального року (не пізніше квітня) у двох формах: паперовій (подання заяв до деканату історичного факультету) та електронній (через інформаційну систему «Тригон»). Для прийняття виваженого усвідомленого рішення здобувачі можуть ознайомитись з інформацією про запропоновані вибіркові дисципліни на сайті кафедри археології та музеєзнавства http://www.archaeology.univ.kiev.ua/home/index.php?option=com_content&view=category&id=220&Itemid=101 та отримати консультацію (за бажанням), обговорити це питання з викладачами та гарантом ОП. Студенти самостійно, відповідно до своїх наукових інтересів, обирають тему курсової та кваліфікаційної роботи, а також наукового керівника. Під час зустрічі здобувачі підтвердили, що мають право обирати базу практики, проте можливості участі в роботі археологічних експедицій скоротилися у зв'язку з російською агресією. Студенти також мають можливість брати участь в програмах академічної мобільності (внутрішньої та зовнішньої) відповідно до Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність КНУ ім. Тараса Шевченка (затверджено 29.06.2016) https://mobility.univ.kiev.ua/?page_id=804&lang=uk

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

Освітньо-наукова програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів в обсязі 19 кредитів ЄКТС. Відповідно до ОНП обов'язковими компонентами є археологічна практика (3 кредити ЄКТС, 90 год), науково-дослідна виробнича практика (музейна археологія) (7 кредитів ЄКТС, 210 год), асистентська практика (9 кредитів ЄКТС, 270 год). Проведення практики є логічним продовженням відповідних теоретичних освітніх компонентів. Послідовність проведення практик на ОНП забезпечує одержання необхідного обсягу практичних знань і умінь: археологічну практику здобувачі проходять у другому семестрі, науково-дослідну виробничу та асистентську - в четвертому. Перелік компетентностей та ПРН, які формує кожна з практик, визначено в ОНП та робочих програмах відповідних ОК, які розміщені у вільному доступі на сайті кафедри археології та музеєзнавства ЗВО (http://www.archaeology.univ.kiev.ua/home/index.php?option=com_content&view=category&id=220&Itemid=101). Експертною групою проаналізовано робочі програми практик. Вони містять методичні рекомендації щодо проведення практики, критерії оцінювання результатів практики, систему контролю, переліки звітної документації тощо. Робочі програми практик (крім робочої програми з археологічної практики (оновлена у 2021 р.), оновлені в 2022 р. На запит експертної групи були надані звіти (завантажені в систему НАЗЯВО) окремих здобувачів вищої освіти, що дало можливість засвідчити виконання ними відповідних завдань. Під час зустрічі зі здобувачами ОНП «Археологія», вони наголошували, що завдяки запропонованим дисциплінам мають можливість набувати фахових компетентностей, високий рівень яких був відзначений зарубіжними фахівцями під час проходження виробничої практики у Польщі (О. Іванова), Німеччині (А. Кармаза), Литві (К. Галушко).

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

Гарантом ОП у відомостях про СО було надано детальну інформацію про soft skills з наданням конкретного і досить широкого переліку навичок, які формуються у здобувачів другого рівня освіти за ОНП «Археологія». Експертною групою засвідчено, що дана ОНП передбачає формування у здобувачів навичок soft skills, як через вивчення освітніх компонентів, так і організації навчального процесу на факультеті. Вивчення навчальної дисципліни «Методика викладання історії у закладах вищої освіти» та проходження «Асистентської практики» дають можливість адекватно й неупереджено сприймати індивідуальні особливості особистості, аналізувати педагогічні процеси та демонструвати й застосовувати знання психолого-педагогічних механізмів комунікації між викладачем та студентами. Під час зустрічі зі здобувачами, науково-педагогічним персоналом ЕГ встановила, що соціальні навички на ОП розвиваються під час практичних занять, написанні курсової та кваліфікаційної робіт. Випускники ОНП, зокрема, Д. Дудник підкреслювали, що виробленню soft skills на цій ОНП сприяє участь здобувачів в організації проведення наукових конференцій, комунікації з іноземними колегами, спілкування з науково-педагогічними працівниками.

7. Зміст освітньої програми ураховує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійні стандарти археолога та молодшого наукового співробітника наразі відсутні. З метою визначення професійних завдань ЗВО орієнтується на Закони України «Про освіту», «Про вищу освіту», постанову Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 р. № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти» із врахуванням Довідника користувача ЄКТС та Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти, а також на Закон України «Про охорону археологічної спадщини», де подається визначення терміну «археолог», про що зазначено у відомостях про самооцінювання. Отримання необхідних навичок здобувачами відбувається через опанування обов'язкових та вибіркової ОК. Апробація знань та вмій здійснюється в процесі проходження археологічної та навчально-виробничої практик при виконанні завдань з польових та лабораторних досліджень, складанням наукової звітності, підготовкою публікацій результатів та кваліфікаційної роботи. Професійна кваліфікація молодшого наукового співробітника, забезпечується через формування навичок самостійної науково-дослідної роботи.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Навчальне навантаження здобувачів ОП розраховується на основі Положення про організацію освітнього процесу у КНУТШ (р.5.Планування освітнього процесу) (https://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/Polozhennia-pro-organizatsiyu-osvitniogo-procesu-11_04_2022.pdf) Загальний обсяг навчального часу за навчальним планом складає 120 кредитів ЄКТС (3600 год.), з яких обсяг аудиторних занять становить 860 год. (24 %), а обсяг самостійної роботи – 2170 год. (60,2 %), що не відповідає нормі Положення про організацію ... (п.5.2.5. кількість годин навчальних занять становить від 25% до 33% від загального обсягу навчального часу магістра). Аналіз експертною групою навчального плану підтверджує необхідний рекомендований обсяг обов'язкової (75% від навчального навантаження ОП) та вибіркової складової навчального плану (25% від навчального навантаження ОП). Аудиторне навчання здобувачів відбувається протягом двох років з розподілом кредитів для вивчення на три семестри, що дозволяє ефективно поєднувати аудиторні та самостійні форми роботи. Аналіз навчального плану (<blob:https://office.naq.gov.ua/5416056a-a83d-4aa9-8b9e-794d494203ec>) і робочих програм, представлених на сайті факультету, свідчить про те, що обсяг навантаження для окремої ОК складається з аудиторних годин (лекцій, семінарських занять), самостійної роботи, заліків або іспитів. В п. 4.4. Положенні про організацію освітнього процесу у КНУТШ прописано, що самостійна робота за освітнім ступенем магістра становить від 67% до 75% від загального обсягу навчального часу ОК. Учасники фокус-груп зі здобувачами, студентським самоврядуванням і студентським науковим товариством, підтвердили, що їх навантаження є оптимальним. Вони наголосили, що гарант і викладачі цікавляться їхньою думкою щодо змісту ОНП і обсягу окремих ОК. У фокус-групах зі здобувачами та науково-педагогічними працівниками членами ЕГ додатково з'ясувалося яким чином НПП перевіряють засвоєння здобувачами обсягу самостійної роботи: опрацювання першоджерел з подальшим обговоренням їх під час лекцій; підготовка презентацій на задану тему; написання есе; робота над завданням з використанням Google Forms.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

Підготовка здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти не здійснюється.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

Структура та зміст ОНП загалом відповідають вимогам законодавства в аспекті співвідношення освітніх компонент, реальності навантаження здобувачів вищої освіти. Освітні компоненти відповідають предметній області ОНП і поділяються на 2 групи; теоретичні та ОК практичної підготовки. Освітня програма забезпечує набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills) через участь у процесі організації та проведення наукових заходів, асистентської практики тощо. Експертна група також констатує високий рівень практичної підготовки здобувачів вищої освіти ОНП, що дозволяє здобути їм компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

Слабкими сторонами ОНП, на думку ЕГ, є те, що частка аудиторних занять в загальному обсязі навчального часу за навчальним планом ОНП складає 24 %, а обсяг самостійної роботи – 60,2 %, що не відповідає нормі Положення про організацію освітнього процесу у КНУТШ (п.5.2.5. кількість годин навчальних занять становить від 25% до 33% від загального обсягу навчального часу магістра). Рекомендації. Збільшити частку аудиторних годин в загальному обсязі навчального часу за навчальним планом ОНП до 25%.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

Критерій 2 загалом відповідає рівню В. Реальні освітні практики, зміст і якість навчального процесу (що було встановлено під час зустрічей) переважно відповідають вимогам критерію. Наявні зауваження (не відповідність співвідношення частки аудиторних занять та обсягу самостійної роботи в загальному обсязі навчального часу за навчальним планом ОНП) не критичні та стосуються приведення ОНП у відповідність з вимогами Стандарту вищої освіти... на формальному рівні.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Правила прийому на навчання є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень. Конкурс проводиться відповідно до процедури. Правила прийому щороку оновлюються, приймаються за рішенням Вченої ради КНУТШ, затверджуються ректором і оприлюднюються на офіційному вебсайті КНУТШ: <https://vstup.knu.ua/>. Правила прийому на навчання за ОНП розміщені також на сторінці для абітурієнтів історичного факультету за посиланням: <http://www.history.univ.kiev.ua/masters-degree/>. Програму для абітурієнтів розміщено на сторінці кафедри археології та музеєзнавства http://www.archaeology.univ.kiev.ua/home/index.php?option=com_content&view=category&id=282&Itemid=181. Питання щодо вступу на навчання за ОНП було з'ясовано на фокус-групах зі здобувачами та представниками адміністративного персоналу.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Правила прийому на навчання за ОНП регламентуються Правилами прийому до КНУТШ (<https://vstup.knu.ua/rules>), розробленими відповідно до законодавства України та Умов прийому на навчання до ЗВО України. Правила прийому оновлюються й затверджуються щорічно. Правилами прийому (пункт III) визначено перелік документів, заяв та термін їх подачі. До 2022 р. Правилами прийому до КНУТШ вступ на навчання за ОНП «Археологія» для другого (магістерського) рівня освіти передбачався на основі документів про вищу освіту про освітній рівень «бакалавр», в т.ч. здобутий за іншою спеціальністю, за умови успішного проходження вступних випробувань. У правилах прийому на ОНП визначено вступні випробування – ЄВІ з іноземної мови (0,5 ваговий коефіцієнт) та фахове вступне випробування (0,5 ваговий коефіцієнт). За результатами цих іспитів формувались рейтингові списки вступників. Пропонований до набору ліцензований обсяг за денною формою за бюджетним фінансуванням у 2022 р. встановлено в 15 осіб, термін навчання – 2 роки. При вступі на ОНП «Археологія» передбачалось складання Єдиного вступного випробування з іноземної мови та Фахового вступного випробування. У 2022 р. правила прийому були відкориговані відповідно до умов воєнного стану в Україні, в якості обов'язкової складової запроваджено практику подання мотиваційного листа для вступу на ОП, для чого створюється спеціальна комісія (https://vstup.knu.ua/components/com_chronoforms7/chronoforms/info/motivation_letter_2022.pdf). Правила прийому на 2023 р. на час проведення акредитаційної експертизи ще незатверджені. Під час фокус-групи зі здобувачами з'ясовано, що частина з них є випускниками бакалаврату КНУТШ за спеціальністю «Історія та археологія», частина – випускники інших ЗВО та інших ОП. Зокрема, на зустріч підтверджені дані відомостей про СО про здобувачів, що отримали ступінь бакалавра за іншою ОП чи навіть спеціальністю, зокрема: Т. Волинський - ННЦ «Інститут біології та медицини», спеціальність «біологія»), М. Орлик – Кіровоградський національний технічний університет, бакалавр спеціальності «Облік і аудит», М. Жиленко – КНУКІМ, спеціальність «Музеєзнавство, пам'яткознавство». Роз'яснення щодо вступу на навчання за ОНП «Археологія», що акредитується, роботу відбіркової комісії історичного факультету розміщені за посиланням : <http://www.history.univ.kiev.ua/masters-degree/>. На сторінці кафедри археології та музеєзнавства в окремій вкладці (http://www.archaeology.univ.kiev.ua/home/index.php?option=com_content&view=category&id=282&Itemid=181) також розміщена детальна інформація про ОНП «Археологія», її мету, унікальність, відмінність від інших освітніх

програм, знання та вміння, які мають змогу здобути вступники, наукові можливості для студентів, зокрема й міжнародні, перспективи працевлаштування, дані про відомих випускників тощо.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО регулюються локальними актами КНУТШ: Положення про організацію освітнього процесу у КНУТШ від 11.04.2022 р. (розділи 7 і 11) (https://www.knu.ua/pdfs/offidal/Polozhennia-pro-organizatsiyu-osvitniogo-procesu-11_04_2022.pdf); Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність КНУТШ від 29.06.2016 р. (https://mobility.knu.ua/?page_id=804&lang=uk); Положення про порядок перезарахування результатів навчання у КНУТШ від 29.06.2016 р. (https://mobility.univ.kiev.ua/?page_id=798&lang=uk); Порядок поновлення та переведення здобувачів вищої освіти (студентів, слухачів, курсантів) у КНУТШ від 14.01.2019 р. (<http://vstup.univ.kiev.ua/userfiles/files/instruction.pdf>); Порядок проведення в КНУТШ атестації для визнання здобутих кваліфікацій, результатів навчання та періодів навчання в системі вищої освіти, здобутих на тимчасово окупованій території України після 20 лютого 2014 року : затв. наказом ректора від 12.07.2016 р. за № 603-22 (http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Atestaciya_PK_2016_Dodatok1.pdf). Названі акти розміщені на офіційному сайті ЗВО, що забезпечує їх доступність для учасників освітнього процесу. На зустрічі з керівним складом ЗВО було отримано інформацію, що на факультеті встановлені тісні зв'язки з закордонними ЗВО, а також підтверджено інформацію надану у відомостях про СО про те, що визнання результатів навчання у межах академічної співпраці із ЗВО здійснюється із застосуванням ЄКТС або іншої системи оцінювання навчальних здобутків студентів, що є прийнятною у країні закладу-партнера, якщо в ній не застосовується ЄКТС. У КНУТШ діє окремий відділ академічної мобільності, який здійснює консультування студентів з приводу визнання їхніх результатів навчання, забезпечує документальний супровід; представник цього відділу є на історичному факультеті. Інформування про доступні програми та заходи здійснюється через веб-сторінку відділу <http://mobility.univ.kiev.ua/?lang=uk> та соціальні мережі: (<https://www.facebook.com/mobility.knu>). На фокус-групі зі структурними підрозділами начальник відділу академічної мобільності розповіла, що у ЗВО створені всі умови для академічної мобільності здобувачів і НПП. Проте, практики застосування вказаних правил на ОНП ще не було, хоча такі можливості є, про що свідчать матеріали вкладки вебсторінки кафедри археології та музеєзнавства про її міжнародну співпрацю (http://archaeology.univ.kiev.ua/home/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=265&Itemid=202). Наведену у відомостях про СО інформацію підтверджено під час фокус-зустрічей з представниками історичного факультету, а також отримано інформацію, про встановлені тісні зв'язки з конкретними закордонними ЗВО.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

ЗВО робить перші кроки для впровадження неформальної освіти. З цією метою розроблено «Положенням про валідацію і визнання результатів навчання здобутих у процесі неформальної та/або інформальної освіти у програмах вищої та фахової передвищої освіти Київського національного університету імені Тараса Шевченка» (затверджене Вченою радою КНУТШ 06.02.2023 р., протокол № 8, введене в дію наказом ректора № 86-32 від 07.02.2023 р. (<http://senate.univ.kiev.ua/?p=2271>)). Положення передбачає чітку процедуру та вимоги до її здійснення щодо визнання таких результатів. НПП, зокрема, відповідно до п. 1.6, мають право вносити до робочої програми освітнього компоненту рекомендації щодо можливого опанування окремих результатів навчання шляхом інформальної освіти або завдяки участі у програмах неформальної освіти. Визнання результатів навчання здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти не може замінити процедури підсумкового оцінювання визначених освітньою програмою та індивідуальним навчальним планом. Університет не обмежує права здобувачів освіти на розвиток своїх компетентностей поза освітніми програмами шляхом неформального та/або інформального навчання в Університеті і за його межами, сам розробляє і пропонує такі програми (п. 1.7). Такий підхід відповідає вимогам «Порядку визнання у вищій та фаховій передвищій освіті результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти» (затверджений наказом МОН України від 08.02.2022 р. № 130; <https://cutt.ly/37DfJXU>). Аналіз відомостей про СО, проведені фокус-зустрічі свідчать, що випадки офіційного зарахування таких результатів – відсутні. Проте, за твердженням проректора з науково-педагогічної роботи А. Гожики під час зустрічі з керівництвом КНУТШ Університет надає такі можливості НПП враховувати результати навчання в неформальній та інформальній освіті, зокрема, шляхом впровадження до робочих програм навчальних дисциплін альтернативних можливостей опанування певних результатів навчання в межах курсів/програм інформальної та/чи неформальної освіти, процедури та правил зарахування оцінки. Однак, суцільний аналіз робочих програм навчальних дисциплін, які викладаються на ОНП, що акредитується, свідчить, що таких положень вони ще не містять. На час проведення акредитаційної експертизи здобувачі О. Іванова відвідує онлайн курс «Cultural and Heritage Studies» в Центральноевропейському університеті (CEU), А. Кармаза – «Archaeological Sciences and Human Evolution» у Eberhard Karls Universitat Tübingen (Німеччина).

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

Чіткі та зрозумілі правила вступу на навчання за ОНП, які доступні для вступників, усіх учасників освітнього процесу. У ЗВО розроблені зрозумілі та деталізовані правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

Слабкі сторони. Здобувачами не використовуються можливості участі у програмах міжнародної академічної мобільності, що пов'язано значною мірою з умовами пандемії та воєнного стану, фінансовою спроможністю здобувачів.. Використання можливостей неформальної освіти має епізодичний характер, оскільки вимоги та процедури визнання результатів навчання здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти регламентовані відповідним положенням КНУТШ, яке прийнято тільки у лютому поточного року. Рекомендації. Реалізувати упродовж поточного й наступних навчальних років передбачені локальними актами КНУТШ Положеннями від 29.06.2016 р. та від 31.08.2018 р. можливості залучення здобувачів і НПП до програм академічної мобільності, зокрема міжнародної, через проекти та грантову діяльність. Популяризувати можливості неформальної освіти здобувачів і практику зарахування її результатів. Внести до робочих програм навчальних дисциплін інформації щодо альтернативних можливостей опанування здобувачами певних результатів навчання в межах курсів/програм інформальної та/чи неформальної освіти.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

Ураховуючи, що вимоги підкритеріїв 1 і 2 виконуються повністю (правила вступу враховують особливості даної ОНП, є загальнодоступними, чіткими, не містять дискримінаційних положень), вимоги підкритеріїв 3 і 4 частково (наявні всі необхідні умови для визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО та неформальній освіті тощо, але відсутня відповідна практика щодо останньої), експертна група дійшла висновку про загальну відповідність ОНП «Археологія» вимогам за критерієм 3. Зазначені недоліки не мають істотного негативного впливу на якість реалізації ОНП «Археологія» за критерієм 3 і вказують не стільки на необхідність усунення слабких сторін, скільки на шляхи подальшого удосконалення ОНП за цим критерієм.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Освітній процес регулюється «Положенням про організацію освітнього процесу» (https://knu.ua/pdfs/official/Polozhennia-pro-organizatsiyu-osvitniogo-procesu-11_04_2022.pdf) і складається з таких форм: навчальні заняття (лекція, семінарське заняття, практичне заняття, лабораторне заняття, індивідуальне навчальне заняття, консультація, факультатив); 2) самостійна робота (самостійне опанування освітніх компонентів, індивідуальне завдання, у т. ч. курсове й дипломне проєктування); 3) практична підготовка (навчальні та виробничі практики, науково-дослідницька робота); 4) контрольні заходи (іспит, залік, диференційований залік, вхідні та підсумкові контрольні роботи, захист курсових і кваліфікаційних/дипломних робіт тощо). Використовувані викладачами методи навчання і викладання, сприяють досягненню заявлених у ОНП цілей та програмних результатів навчання. Для реалізації студентоцентрованого підходу проводиться моніторинг і коригування способів подачі матеріалу. Форми та методи навчання і викладання відповідають принципам академічної свободи. У відомостях про самооцінювання ОНП гарантом зазначено, що студентоцентрований принцип є пріоритетним у КНУ, студент виступає рівноправним учасником навчального процесу. Цей висновок знайшов підтвердження під час зустрічі як з керівництвом історичного факультету, так і зі здобувачами та випускниками ОНП. В.о. декана істфаку (Т. Пшеничний) зазначив, що студенти долучаються до організації освітнього процесу, зокрема, через участь у Вченій раді факультету, в науково-методичній раді, Вченій раді університету. Студенти зазначали, що мають право і можливість вільно обирати дисципліни вільного вибору, приймають активну участь в обговоренні освітніх програм через делегування своїх представників у Вчену раду історичного факультету (К. Галушко, О. Іванова), можуть вільно обирати тему курсової та кваліфікаційної робіт відповідно до своїх наукових інтересів, а також базу практики. Згідно з Положенням про опитування здобувачів освіти і науково-педагогічних працівників КНУТШ (http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Poloz_Oputuvanya_2020.pdf) в ЗВО впроваджена практика щорічного опитування

студентів. В ході опитування їм пропонується оцінити якість викладання та внести свої пропозиції по їх вдосконаленню. Також здобувачі можуть звернутися до гаранта чи адміністрації факультету особисто.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

Здобувачам своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів у формі робочих навчальних програм. Усі робочі навчальні програми ОК ОНП розміщені на сайті кафедри археології та музеєзнавства (http://archaeology.univ.kiev.ua/home/index.php?option=com_content&view=category&id=220&Itemid=101) і є в паперовому вигляді на кафедрі (було продемонстровано гарантом програми під час огляду матеріально-технічної бази, що використовується під час реалізації ОНП). Під час зустрічі зі здобувачами, вони підтвердили (О.Іванова), що викладачі на першому занятті знайомлять студентів з їх з цілями, змістом, програмними результатами навчання, порядком та критеріями оцінювання різних видів робіт ОК та інформують, де можна познайомитися з робочими програмами. Ця інформація надається поетапно - напередодні та на початку кожного навчального семестру. Під час годин консультацій студенти також можуть отримати інформацію про дисципліну. За потреби, кожен студент може отримати індивідуальну консультацію викладача через електронну пошту. Графік навчального процесу Київського національного університету затверджується до початку навчального року та оприлюднюється на сайті Університету (<https://www.univ.kiev.ua/news/12326>). Розклади занять та консультацій, атестаційних тижнів (сесій) та можливі зміни у них оприлюднюються на сайті (<http://www.history.univ.kiev.ua/>), фейсбук-сторінці та телеграм-каналі історичного факультету, на стенді факультету, кафедри археології та музеєзнавства.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

Одним з основних напрямів навчання студентів Університету є науково-дослідна робота в освітньому процесі, особливості якої визначені Положенням про організацію освітнього процесу (<https://bit.ly/3k8umDA>) та Положенням про науково-дослідну роботу в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (<https://bit.ly/3IBdEGp>). 17 січня 2021 року Вчена рада КНУ ухвалила комплекс заходів для активізації науково-дослідної роботи в Університеті (<http://senate.univ.kiev.ua/?p=1990>). Поєднання навчання та дослідження відбувається впродовж усього навчання на ОНП. Насамперед воно прослідковується під час проведення практик, практичних, семінарських занять, виконання завдань самостійної роботи. Під час зустрічі з академічним персоналом С.Рижов наголосив, що студенти залучені до навчального процесу через практику, практичні заняття в археологічній лабораторії. Уявлення про наукову роботу та вміння проводити власні наукові дослідження формують у студентів ОК (наприклад, «Методологія й організація археологічних досліджень: видобуток та інтерпретація археологічних джерел», «Професійна та корпоративна етика історика-дослідника з основами інтелектуальної власності»). Відповідно до вимог ОНП студенти не допускаються до захисту кваліфікаційних робіт без наявності виступів на конференціях та наукових публікацій, що підтвердили під час зустрічей з членами ЕГ як здобувачі (Т.Волинський, К.Галушко, А.Кармаза), так і НПП (Є.Синиця, С.Рижов). Факультет створює можливості для наукової діяльності студентів через щорічну студентську конференцію Шевченківська весна (<https://bit.ly/3xvIdXP>), інші наукові заходи (<http://bit.ly/3KfZAU1>), наукові видання факультету (<http://bit.ly/3YV2Bxi>). Вони мають можливість виступати з доповідями на міжнародних наукових конференціях. Студенти долучаються до виконання наукових проєктів, зокрема, А. Дяченко бере участь в роботі Групи моніторингу археологічних ландшафтів, у листопаді 2022 року з колегами організувала міжнародну конференцію «Охорона та збереження археологічної спадщини», займаються виданням збірника з наукових статей VITA ANTIQUA (<http://vitaantiqua.org.ua/uk/>). У 2022/23 н.р. участь у конференціях та міжнародних семінарах брали студенти О. Іванова, Ю. Сухорукова, М. Орлик. Так, О. Іванова на міжнародному семінарі виступила з доповіддю «Порівняння проблем охорони археологічної спадщини під час російсько-української війни та конфлікту на Балканах» (<https://doi.org/10.5281/zenodo.7424472>) та є учасником програми Геге-інституту «Archaeological Landscapes Monitoring – презентація діяльності та результатів» (<http://surl.li/eyjcb>). М. Орлик брав участь ІХ Нумізматичному форумі Польща-Україна. Ю.Сухорукова є співголовою робочої групи міжнародного науково-дослідницького проєкту «Terra Amadociae».

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

Робочі навчальні програми в КНУ розробляються самостійно науково-педагогічним працівником, що викладає дисципліну. Погодження та затвердження програм відбувається на засіданні кафедри та Науково-методичної комісії факультету. Під час зустрічі зі структурними підрозділами А. Пижик (керівник навчально-методичного відділу) підтвердив, що робочі програми переглядається щороку і можуть пролонгуватися, якщо не вносяться серйозні зміни. Крім того, з ініціативи викладачів чи здобувачів можуть складатись нові робочі програми до завершення дії попередньої, вноситись зміни до діючої. У результаті спілкування з викладацьким складом було виявлено, що робочі програми оновлюються постійно, а перелік рекомендованої літератури оновлюється в залежності від появи у доступі нових підручників, посібників, публікацій тощо. П.Терпиловський зауважив, що кожен рік з'являються нові

артефакти, що так само є підставою для внесення змін в робочі програми. Усі робочі програми ОК ОНП розміщено на сторінці кафедри археології та музеєзнавства (http://www.archaeology.univ.kiev.ua/home/index.php?option=com_content&view=category&id=220&Itemid=101). Наукові публікації та навчальні посібники викладачів включаються до рекомендованих джерел вивчення дисциплін. Гарант ОНП П. Шидловський з 2010 р. керує археологічними дослідженнями первісних пам'яток Середньої Наддніпрянщини, з фокусом на вивченні пам'ятки археології національного значення "Межиріцька стоянка" в рамках низки міжнародних проєктів. На базі Межиріцької експедиції відбуваються археологічні практики для студентів ОНП. У 2017-2018 виконувався проєкт ДФФД "Межиріцька стоянка: археологічні дослідження та музеєфікація" (<http://surl.li/exdps>). Результати його досліджень стали основою для навчальних посібників "Мисливці на мамонтів басейну Дніпра" та "Природа і суспільство в ранньому голоцені Східної Європи". Доцент Рижов С.М. використовує власні дослідження та результати міжнародних наукових проєктів під час викладання ОК "Археологія антропогену (англійською мовою)", а також вибіркових дисциплін. Результати наукових досліджень було викладено у співавторстві у праці "Давня людина: палеогеографія та археологія" (К.: 2013), яка використовується при викладанні низки відповідних дисциплін. Археологічні дослідження проф. Р.В. Терпиловського та доц. Є.В. Синиці увійшли в навчальний посібник "Давні слов'яни. Археологія та історія" (К., 2012); за участю доцента Є.В. Синиці в якості члена редколегії видано книгу "Археологія України за роки Незалежності" (К., 2022), у якій подаються матеріали археологічних досліджень останніх років. Асистент Іванисько С.І. під час викладання ОК «Менеджмент і маркетинг в музейній справі» використовує свій досвід завідувача сектору археології науково-фондового відділу музейного закладу, авторка навчального посібника «Етнічні процеси за археологічними джерелами» (К., 2017).

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності ЗВО реалізуються у відповідності з «Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність Київського національного університету імені Тараса Шевченка» (http://mobility.univ.kiev.ua/?page_id=804&lang=uk), Стратегії міжнародного співробітництва КНУТШ (http://mobility.univ.kiev.ua/?page_id=1566&lang=uk). Для координації цієї діяльності в КНУТШ діє Відділ академічної мобільності (<http://mobility.univ.kiev.ua/?lang=uk>). Здобувачі за ОНП та викладачі мають можливість користуватися програмами академічної мобільності для навчання або стажування за кордоном, роботи в закордонних бібліотеках тощо. Під час зустрічі зі структурними підрозділами університету Л.Галич (начальник відділу академічної мобільності) повідомила, що всі учасники освітнього процесу регулярно повідомляються про стипендіальні програми та гаранті. Викладачі, які задіяні в реалізації ОНП, регулярно проходять стажування в іноземних установах, так, гарант П.С. Шидловський в Національному природничому музеї (Париж, Франція) та Інституті археологічних наук Бернського університету (Берн, Швейцарія), читав відкриті лекції у навчальних закладах Німеччини, Польщі та Македонії, є членом Європейської асоціації археологів та асоційованим дослідником Національного природничого музею (Франція). Іноземні фахівці залучались до проведення окремих лекцій, зокрема, директор Інституту археологічних наук Бернського університету А. Хафнер, голова Центру преісторичних досліджень Г. Наумов (Північна Македонія), керівник програми NOMADE Національного природничого музею С. Пеан (Франція). Здобувачі ОНП також залучаються до реалізації міжнародних освітніх та наукових проєктів: М. Чимириш – «Mezhyrich International Archaeology Summer School» (2017-2018) <http://surl.li/ejyfc>, О. Іванова та А. Дяченко – «Archaeological Landscapes Monitoring – презентація діяльності та результатів» <http://bit.ly/3lh3mtA>. Студенти долучаються до міжнародних археологічних експедицій та конференцій. Зокрема, під час зустрічі з членами ЕГ здобувачі повідомили, що минулого року приймали участь в археологічних експедиціях Польщі (О. Іванова), Литви (К. Галушко), Німеччини (А. Кармаза). Міжнародна діяльність НПП та здобувачів ОП детально представлена на сторінці кафедри археології та музеєзнавства (<http://bit.ly/419ZRxs>).

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Форми та методи навчання і викладання відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи. Цілі, зміст та критерії оцінювання є зрозумілими учасникам освітнього процесу. Надання доступної, зрозумілої та актуальної інформації щодо освітнього процесу. Викладачі оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі; до переліку рекомендованої літератури включено наукові публікації та навчальні посібники викладачів. Теоретичний курс навчання на ОНП поєднується з практичними заняттями в археологічній лабораторії. Здобувачі долучаються до виконання наукових проєктів, в тому числі - й міжнародних. Підтримується міжнародна академічна мобільність та міжнародні академічні проєкти студентів та викладачів у поєднанні з навчальним процесом.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Слабких сторін не виявлено. Рекомендації відсутні.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

Зважаючи на сильні сторони та позитивні практики (форми і методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених цілей та програмних результатів навчання, відповідають студентоцентрованому підходу та принципам академічної свободи; перевагу віддають методам навчання з високим рівнем пізнавальної активності та самостійності здобувачів – метод проблемного викладу, евристичний, дослідницький; учасники освітнього процесу вчасно отримують усю необхідну інформацію, яка є доступною та зрозумілою; вкладачі оновлюють робочі програми ОК, враховуючи новітні наукові досягнення і сучасні практики у галузі археології та власні наукові напрацювання; теоретичний курс навчання на ОНП поєднується з практичними заняттями в археологічній лабораторії. Студенти долучаються до виконання наукових проєктів, в тому числі - й міжнародних.), експертна група дійшла висновку, що ОНП повністю відповідає якісним характеристикам вимог усіх підкритеріїв критерію 4. Навчання і викладання за освітньою програмою має взірцевий характер і відповідає рівню А.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Форми контрольних заходів та організація оцінювання здобувачів у КНУТШ регламентується Положенням про організацію освітнього процесу (https://www.knu.ua/pdfs/official/Polozhennia-pro-organizatsiyu-osvitniogo-procesu-11_04_2022.pdf) та Тимчасовим порядком проведення заліково-екзаменаційної сесії та підсумкової атестації з використанням технологій дистанційного навчання (http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Poryadok%20zal_ekz%20sesii%20odyst_tech.pdf). Контроль результатів навчання здобувачів здійснюється у формі діагностичного (вхідного контролю із дисципліни, ректорських і міністерських контрольних робіт тощо), поточного (у формі, передбаченій в робочій програмі навчальної дисципліни (програмі практики) і підсумкового контролю (семестровий контроль у формі іспиту, диференційованого заліку або заліку та атестація здобувачів). Ознайомившись зі змістом робочих програм дисциплін на сайті кафедри археології та музеєзнавства (http://www.archaeology.univ.kiev.ua/home/index.php?option=com_content&view=category&id=220&Itemid=101), ЕГ, констатує, що форми оцінювання означено чітко і зрозуміло. Контроль знань здобувачів здійснюється за модульно-рейтинговою системою (загальну кількість балів здобувача формують семестрові оцінки, отримані з тем змістових модулів ОК; бали, отримані за виконання індивідуальних завдань), а оцінювання результатів навчання оцінюються за 100-бальною шкалою. Під час зустрічі ЕГ із здобувачами ОНП ця інформація була підтверджена, також студенти повідомили, що на перших заняттях викладачі повідомляють про контрольні заходи та критерії оцінювання кожного предмету, а також викладачі розміщують вимоги та критерії оцінювання кожного ОК у Google Classroom (зустріч 2).

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Згідно чинної ОНП «Археологія», атестація здобувачів проводиться у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи, що відповідає стандарту вищої освіти за спеціальністю 032 «Історія та археологія» другого (магістерського) рівня (затверджено і введено в дію наказом МОН від 31.05.2021 р. № 603), а також складання кваліфікаційного іспиту як додаткової форми атестації. Підготовка кваліфікаційної роботи регламентована відповідним положенням, що розміщено на сайті кафедри археології та музеєзнавства (http://www.archaeology.univ.kiev.ua/home/index.php?option=com_content&view=category&id=220&Itemid=101). Складання кваліфікаційного іспиту регулюється Положенням про організацію освітнього процесу (https://www.knu.ua/pdfs/official/Polozhennia-pro-organizatsiyu-osvitniogo-procesu-11_04_2022.pdf), Положенням про порядок створення та організацію роботи Екзаменаційної комісії в КНУТШ (<http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Polojennya%20opro%20DEK.doc>) і слугує перевіркою засвоєння здобувачами ПРН які закладені в ОНП. Проаналізувавши програму комплексного кваліфікаційного іспиту та інтерв'ювання у фокус-групах ЕГ констатує, що форми атестації які закладені в ОНП дозволяють краще оцінити досягнення здобувачами засвоєння встановлених ПРН. Здобувачі під час експертизи засвідчили, що процедури атестації є для них чіткими та зрозумілими, на сайті кафедри оприлюднено програму кваліфікаційного іспиту, а також зразки білетів, з якими студенти ознайомлені (зустріч 2).

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Процедура проведення контрольних заходів у КНУТШ регулюється низкою нормативних документів закладу та робочих програмах дисциплін ОНП, відомості про які подано у відомостях СО. Доступність до цих матеріалів учасників освітнього процесу забезпечується через сайти університету (<https://www.knu.ua/official/>), навчально-методичного відділу (<http://nmc.univ.kiev.ua/doc.htm>), кафедри археології та музеєзнавства (http://www.archaeology.univ.kiev.ua/home/index.php?option=com_content&view=category&id=220&Itemid=101) та історичного факультету (<http://www.history.univ.kiev.ua/docs-2/>). Об'єктивність та неупередженість екзаменаторів регламентується Порядком вирішення конфліктних ситуацій у КНУТШ (<https://www.knu.ua/pdfs/official/Procedure-for-resolving-conflict-situations-in-University.pdf>) та Положенням про організацію освітнього процесу (https://www.knu.ua/pdfs/official/Polozhennia-pro-organizatsiyu-osvitniogoprosesu-11_04_2022.pdf), де в пунктах п.п. 7.1.7.-7.1.9 чітко окреслено критерії забезпечення об'єктивності й прозорості оцінювання, визначена процедура проведення контрольних заходів, повторної здачі та оскарження результатів контролю. У ЗВО розроблена процедура оскарження результатів семестрового контролю, яка передбачає, звернення до декана факультету щодо неврахування екзаменатором важливих обставин при оцінюванні, після чого за рішенням декана робота здобувача може бути надана для оцінки іншою науково-педагогічному працівнику, що викладає ту ж саму чи суміжну дисципліну або має який має відповідну компетенцію для оцінки роботи. Під час роботи ЕГ не встановлено фактів оскарження здобувачами результатів семестрового оцінювання та підсумкової атестації. Під час зустрічі зі студентами (зустріч 2) було підтверджено практичну реалізацію процедури забезпечення об'єктивності та неупередженості екзаменаторів, шляхом приймання іспитів двома й більше викладачів.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

Політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності в КНУТШ відображені в низці нормативних документів закладу які відображені в звіті СО, а також: Статуті університету (Р.2, п. 2.3), Положенні про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу (Р. 4, п. 4.3), Пам'ятці норм етичної поведінки для учасників освітнього процесу (Р. 2, п.2.4, Р. 4). ЕГ встановлено, що обов'язковій перевірці на академічний плагіат (текстові збіги) у системі Unichек підлягають тексти кваліфікаційних робіт та наукові публікації здобувачів. Перша перевірка роботи безкоштовна, а повторна відбувається виключно за кошти автора. Граничний поріг текстових збігів не повинен перевищувати 15%, якщо ж у роботі допустимий перевищений граничний відсоток запозичень або наявні прояви академічного плагіату, то вона повертається здобувачу на доопрацювання, після чого повинна знову бути перевірена за рахунок автора. Якщо здобувач не згоден з результатами перевірки, він має право подати апеляцію до апеляційної комісії з академічної доброчесності факультету яка рішенням остаточно засвідчує рівень оригінальності роботи. На запит ЕГ були надані звіти перевірки від 13.05.2020, 05.05.2021, 13.05.2021, 16.05.2022, 19.05.2022, що засвідчують оригінальність кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти ОНП. Кваліфікаційні роботи здобувачів ОНП розміщуються у репозитарії сайту кафедри археології та музеєзнавства (http://www.archaeology.univ.kiev.ua/home/index.php?option=com_content&view=article&id=744&catid=819&Itemid=101), а також історичного факультету КНУТШ (<http://www.history.univ.kiev.ua/asp/repozitarij/>). Види реакцій на порушення академічної доброчесності в КНУТШ чітко зафіксовані в Положення про забезпечення дотримання академічної доброчесності (Р.10. п. 10.2). Порушень академічної доброчесності під час освітнього процесу на ОНП не зафіксовано, водночас здобувачі зазначили, що ознайомлені з політикою, стандартами та процедурами дотримання академічної доброчесності, в ході вивчення ОК 2«Професійна та корпоративна етика історика з основами інтелектуальної власності» (зустріч 2).

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

У КНУТШ визначено чіткі й зрозумілі форми контрольних заходів, які регулюються відповідними нормативно-правовими документами та дозволяють встановити досягнення здобувачами ОНП результатів навчання. Позитивною практикою об'єктивності оцінювання, на думку ЕГ, є долучення до проведення іспитів кількох викладачів. Політика ЗВО щодо дотримання академічної доброчесності визначена відповідними положеннями та популяризується в навчальному процесі. Перевірка академічних робіт на наявність текстових запозичень у системі Unichек якісно імplementована в освітній процес.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

ЕГ рекомендує, запровадити практику перевірки курсових робіт здобувачів ОНП на наявність текстових запозичень.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

ЕГ вважає, що ОНП «Археологія» відповідає рівню В за Критерієм 5. Інформативне наповнення про форми контрольних заходів та критерії їх оцінювання відображено у відповідних документах КНУТШ, робочих програмах ОК та вчасно доводиться до відома здобувачів вищої освіти. Політика дотримання академічної доброчесності регламентована відповідними документами ЗВО та популяризується серед студентів у навчальному процесі. Разом з тим, ЕГ радить впровадити процедуру перевірки всіх видів робіт здобувачів на наявність текстових збігів та встановлення рівня унікальності.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

ЕГ досліджено, що академічна та професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації ОНП «Археологія», забезпечує досягнення визначених цілей та ПРН. Група забезпечення даної ОНП представлена потужним складом науковців-археологів, серед яких 3 д-р. іст. наук. та 4 канд.іст.наук. Крім того, на ОНП викладають 1 д-р.філос.наук і 1 канд.філос.наук, 2 канд.психол.наук. ЕГ встановлено, що НПП залучаються до різних форм підвищення своєї кваліфікації (як планове стажування кожні 5 років, так і позапланове), виконують ряд міжнародних та вітчизняних проєктів, залучені до міжнародних та всеукраїнських наукових конференцій. У відомостях про СО (Табл. 2) представлено інформацію про проходження НПП закордонних стажувань, ряд наукових публікацій у рейтингових виданнях, авторство монографій та підручників (ряд з позицій з рекомендаціями МОН). ЕГ відзначає відповідність здобутків діяльності НПП тим ОК, які вони забезпечують: дотичність публікацій до навчальних дисциплін, що викладаються; наукові керівники захищених докторських і кандидатських дисертацій; керівники та учасники вітчизняних і закордонних проєктів; редактори та члени редколегій, як фахових вітчизняних журналів («Археологія», «Археологія та давня історія України», «Часопис української історії», «Вісник історичного факультету КНУТШ», «Етнічна історія народів Європи» (Index Copernicus), «In Sclavenia terra», «Vita Antiqua»), так і закордонних журналів, що реферуються WOS та Scopus («Історія науки і техніки» (Scopus)); члени професійних об'єднань (Спілка археологів України, Національна спілка краєзнавців України, Міжнародна асоціація вивчення обсидіану у Міжнародному товаристві археологічних досліджень (Society of Archaeological Sciences), Міжнародна спілка по вивченню четвертинного періоду (INQUA, Humans and Biosphere Commission) та ін.). Гарант ОНП П. Шидловський та інші викладачі кафедри археології та музеєзнавства, зав. Археологічного музею КНУТШ є членами Міжнародної ради музеїв (ICOM). Крім того, П. Шидловський є дійсним членом Європейської асоціації археологів, асоційованим дослідником Національного природничого музею (Франція), заступником голови Експертної комісії з питань обліку об'єктів культурної спадщини при Міністерстві культури та інформаційної політики (<http://surl.li/ewhsh>), членом міжгалузевої Кваліфікаційної ради з питань видачі кваліфікаційних документів (прот. засід. Вченої Ради Інституту археології НАН України №7 від 03.11.2020, <https://iananu.org.ua/struktura/kvalifikatsijna-rada?id=1033>), Головою наукової ГО «Центр палеоетнологічних досліджень» (<http://vovkcenter.org.ua/en/main/>). Доцент кафедри Є. Синиця є Головою правління ВГО «Спілка археологів України» (<http://vgosau.kiev.ua/pro-nas/kerivni-orhany>). Наведені факти свідчать про високий професіоналізм та кваліфікованість НПП, що забезпечують викладання на ОНП.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Визначення порядку і процедуру конкурсного добору регулюється п. 7.5 Статуту КНУТШ (нова редакція погоджена Конференцією трудового колективу 22.11.2022 р., протокол № 1, затверджена наказом МОН України 28.11.2022 р., № 1061; <http://www.univ.kiev.ua/pdfs/statut/statut-22-11-28.pdf>), Порядком конкурсного відбору на посади науково-педагогічних працівників у КНУТШ, (нова редакція затверджена Вченою радою 11.10.2021 р., протокол № 4, введена в дію наказом ректора № 816-32 від 25.10.2021 р.; <https://cutt.ly/N7Fu1ee>), Положенням про порядок проведення конкурсу на заміщення вакантних наукових посад у КНУТШ (затв. наказом ректора № 850-32 від 01.10.2018 р.; <https://science.knu.ua/upload/iblock/35d/35d232242b24a0d67b42a49bea2b2ea7.pdf>). Фокус-групи з НПП підтвердили, що представлені вимоги, процедурні моменти щодо претендентів на посади успішно реалізуються. Заміщення вакантних посад проводиться з урахуванням науково-педагогічного стажу, якості педагогічної роботи, досвіду і якості результатів науково-дослідницької діяльності (зокрема наукових статей і їх представленості у Scopus і WoS) та

результатів опитування здобувачів. ЕГ відзначила, що під час проведення конкурсного відбору звертається увага як науково-дослідні, навчально-методичні досягнення претендентів, якість викладання (за оцінкою прочитаної лекції), потенціал для розвитку ОП та факультету, функціональні обов'язки з місць попередньої роботи. За цими ж характеристиками визначають відповідність науковому напрямку кафедри та дисциплінам, викладання яких нею забезпечується чи забезпечуватиметься. Як відзначалось, при укладанні повторних контрактів також враховується думка студентів. НПП підтвердили свою обізнаність щодо процедури конкурсного добору на посади, вважають цю процедуру прозорою і справедливою.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

Залучення працевлаштованих до формування освітніх програм та їх корекції, організації та реалізації освітнього процесу в КНУТШ має пріоритетний і системний характер. Створена і функціонує Рада роботодавців університету, до її складу входять й представники історичного факультету, делеговані кафедрами. З метою максимізації реалізації цілей ОНП «Археологія» встановлено сталі контакти з представниками різних установ та громадських об'єднань, укладено з ними меморандуми про подальшу співпрацю. У якості додаткових доказів на запит ЕГ було надано скан-копії договорів про співпрацю з рядом організацій ([blob:https://office.naq.gov.ua/21dc2bb5-3410-4334-90c6-a5137c1ccb38](https://office.naq.gov.ua/21dc2bb5-3410-4334-90c6-a5137c1ccb38)): Меморандуми про співпрацю між історичним факультетом КНУТШ та: Інститутом археології НАН України від 05.12.2019 р., Міністерством культури, молоді та спорту України від 28.02.2020 р., Українським державним інститутом Міністерства культури, молоді та спорту України від 23.12.2019 р., Центром пам'яткознавства НАН України і Українського товариства охорони пам'яток історії та культури від 27.12.2019 р. та відомими музеями, центрами та ін. Варто відзначити, що предметом деяких з договорів є організація практики для студентів другого рівня вищої освіти та умови їх можливого працевлаштування. Відповідно до договорів та меморандумів між історичним факультетом та партнерами, працевлаштовані можуть бути залучені для проведення окремих занять (в якості викладачів або аудиторної бази) так і виробничих практик. Студенти проходять практики в експедиціях та лабораторіях Інституту археології НАН України під безпосереднім керівництвом фахівців - практикуючих археологів. Під час навчання та практик студенти спілкуються з потенційними працевлаштованими з Інституту археології, інших наукових, освітніх, культурних установ. Більшість з працевлаштованих, які брали участь у фокус-групі, є представниками організацій, з якими укладено меморандуми і договори. Вони підтвердили свою участь у неформальних обговореннях змісту ОНП «Археологія». Працевлаштовані відзначили практичну спрямованість представленої ОНП, опанування здобувачами методиками археологічних досліджень. Також працевлаштовані підкреслили, що здобувачі ОНП володіють і теоретичною підготовкою, знанням англійської мови. Зі слів працевлаштованих (директор Інституту археології НАН України, чл.-кор. НАН України, д.і.н. В. Чабай) під час фокус-зустрічі, однією з важливих форм їх співробітництва у межах підготовки магістрів з археології в КНУТШ є їх працевлаштування, потрапляння до кадрового резерву працевлаштованих за результатами проходження ними практики, рекомендацій викладачів. Залучення до освітнього процесу професійних археологів сприяло подальшому працевлаштуванню здобувачів. Гарант ОНП П. Шидловський працює (0,5 ставки) провідним н.с. Українського державного інституту культурної спадщини МКІП України, входить до дорадчих органів МКІП та Інституту археології НАН України.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

ЕГ відзначає залученість професіоналів-практиків до освітнього процесу за даною ОНП. Особливістю ОНП є те, що частина НПП, які забезпечують викладання археологічних дисциплін, є не лише знаними науковцями, а й професіоналами-практиками, мають чималий досвід практичної роботи в археології: є керівниками експедицій та ведуть власні археологічні дослідження в складі дослідницьких груп. Зокрема, П. Шидловський і Р. Терпиловський регулярно отримують Кваліфікаційні документи та Дозволи від МКІП на право проведення досліджень археологічної спадщини України. Гарант ОНП П. Шидловський має досвід роботи в Інституті археології НАН України та у низці пам'яткоохоронних закладів; доц. С. Рижов – виконавець низки міжнародних проєктів, доц. Є. Синиця - голова правління Спілки археологів України. Заняття відбуваються в приміщенні Археологічного музею КНУ, завідувачка музею на прохання викладачів долучається до викладання. За існуючою практикою КНУТШ надає можливість залучення зовнішніх професіоналів-практиків (експертів галузі, представників роботодавців) до викладання, керівництва практикою і кваліфікаційними роботами, роботи у складі екзаменаційних комісій шляхом зарахування на частину ставки і погодинної оплати їх праці, а також за сумісництвом. Регулярно до процесу викладання залучаються співробітники Інституту археології НАН України (В. Усик, Я. Володарець-Урбанович, І. Зоценко, В. Івакін тощо). Фахівцям-практикам надається дозвіл на читання лекцій незалежно від наявності у них наукового ступеню. Особливої уваги заслуговує практика залучення до реалізації цілей ОНП «Археологія» в рамках міжнародної співпраці фахівців з Швейцарії, Франції, Хорватії, Північної Македонії тощо (професори А. Хафнер, С. Пеан, Г. Наумов, М. Ворніку, Н. Вукосавлевич). У відомостях про СО наведені факти, які відображені на вебсторінці кафедри (<http://www.archaeology.univ.kiev.ua>) й знайшли підтвердження під час фокус-зустрічей про те, що в ході виконання проєкту "Nature and Society in Prehistoric Europe" у 2021 р. студенти мали змогу слухати онлайн лекції вчених європейських ЗВО, а самі лекції є у вільному доступі та використовуються при викладанні на ОНП (<http://bit.ly/3xAIVgo>). Проте в умовах пандемії та воєнного стану більшість форм співпраці відбуваються в дистанційному режимі.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

Аналіз відомостей СО, отриманих на запит ЕГ додаткових документів, проведені фокус-зустрічі дають підстави стверджувати, що на базі КНУТШ сформовано комплексну інституційну основу для сприяння професійному розвитку НПП. Відповідно до Положення про підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників КНУТШ (<http://senate.univ.kiev.ua/?p=i997>) Університет створює такі можливості у межах діяльності власних структурних підрозділів, зокрема, на базі Інституту післядипломної освіти (<http://www.ipe.knu.ua/>) та проєктів, які пропонуються Відділом академічної мобільності (<http://mobility.univ.kiev.ua/?lang=uk>). Організацію та контроль за підвищенням кваліфікації здійснюють навчально-методичний відділ (<http://nmc.univ.kiev.ua/doc.htm>) та відділ забезпечення якості освіти (<https://knu.ua/ua/departments/eqad>). КНУТШ створив платформу для розвитку професійних компетентностей – KNU professionals (<https://www.facebook.com/KNUprofessionals>) – в рамках яких проводять тренінги для гарантів ОП та НПП (наприклад, KNU Teach Week). В умовах он-лайн навчання в університеті було проведено низку тренінгів, які присвячені розвитку педагогічних компетентностей викладачів. З 2021 р. на постійній основі запрацювала Платформа розвитку професійних компетентностей освітян – KNU Professionals, на базі якої регулярно відбуваються заходи з підвищення цифрових компетентностей викладачів та інші профільні проєкти (<https://t.me/knuprofessional>). Активними учасниками багатьох вебінарів є викладачі, що забезпечують викладання за цією ОНП. Історичний факультет має ряд угоди про співпрацю з рядом закордонних ЗВО, тексти яких надані на запит ЕГ. Більшість угод про співпрацю реалізується у формі академічної мобільності НПП, що викладають на ОНП «Археологія» (відповідно до відомостей про СО). Конкретні дані про проходження стажувань наведені у таблиці 2 відомостей про СО. На фокус групі НПП підтвердили свій досвід успішного використання цих можливостей, що засвідчують отримані сертифікати та свідоцтва про стажування, надані ЕГ у якості додаткових доказів. НПП підтвердили ЕГ доступність інформації про відкриті конкурси та програми академічної мобільності, стажувань і підвищення кваліфікації НПП, участі у міжнародних проєктах та ін. (<http://science.univ.kiev.ua/konkursy-vid-nfdu/> <http://science.univ.kiev.ua/granty/> <http://science.univ.kiev.ua/finance/finance/>), крім того, відбувається розсилка за факультетами. В умовах карантину та воєнного стану більшість форм активностей реалізується в онлайн формі, проте це не відбивається на якості підвищення фаховості викладачів ОНП.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

На вебсайті КНУТШ вміщено інформацію про те, що Університет є учасником програми вдосконалення викладання у вищій освіті України (Ukraine Higher Education Teaching Excellence Programme) та проєкту «Якісне навчання через якісне викладання». За результатами участі в проєкті Університет удосконалив Положення про підвищення кваліфікації науково-педагогічного персоналу і передбачив в ньому можливість різних траєкторій професійного зростання викладачів (<http://senate.univ.kiev.ua/?cat=8>); проводить тематичні воркшопи на платформі професійного розвитку викладачів KNU professionals. ЕГ відзначає також дію у КНУТШ широкої системи як матеріального, так і нематеріального стимулювання розвитку викладацької майстерності та заохочення НПП, що покликано сприяти зростанню професійних компетентностей викладачів. НПП в КНУТШ отримують державні нагороди, почесні відзнаки та нагороди МОН та НАПН України. Заслужовує увага практика заохочення на підставі Положення про заохочувальні відзнаки КНУТШ (нова редакція затв. Вченою радою 16.05.2022 р., протокол № 16; введено в дію наказом ректора № 252-32 від 17.05.2022 р.; <https://cutt.ly/V7JpUba>). Наказом ректора № 71-32 від 31.01.2014 р. затверджено Положення про стимулювання співробітників КНУТШ за результатами наукової діяльності» (https://science.knu.ua/documents/normative_base/), яке зокрема, передбачає преміювання за публікаційну активність у виданнях, що індексуються у наукометричних базах Scopus та WoS. З метою стимулювання розвитку викладацької майстерності використовується надання можливості стажування зі звільненням від аудиторного навантаження. Університеті надає можливості безоплатної публікації монографій та підручників у Видавничо-поліграфічному центрі КНУТШ. Реалізується доплата за читання навчальних дисциплін іноземною мовою. Варто відзначити, що значна частина НПП вільно володіють іноземною мовою, що підтверджується відповідними сертифікатами. З метою стимулювання розвитку викладацької майстерності на історичному факультеті проводиться щорічний рейтинг «Кращий викладач року». У 2020/2021 н.р. кращим викладачем визнано гаранта ОНП П. Шидловського (<http://surl.li/ffvks>).

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

Кафедра археології та музеєзнавства є знаним центром підготовки фахівців-археологів в Україні, формування та розбудови академічного середовища; розробка та впровадження навчальних курсів на ОНП здійснюється знаними українськими вченими-археологами; професійна/академічна кваліфікація викладачів відповідає меті та завданням ОНП і дозволяє досягти цілей програми та ПРН; конкурсний добір викладачів є прозорим. Зацікавленість працевлаштованих до процесу підготовки за ОНП «Археологія», що підтверджено змістом укладених угод та широким спектром їх реалізації. ЗВО створює умови для розвитку викладацької майстерності. Позитивні практики. Широка залученість до ОНП «Археологія» професіоналів-практиків, експертів галузі, представників працевлаштованих. Наявність ряду діючих угод про співпрацю з закордонними ЗВО, активне залучення НПП до їх реалізації.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Слабких сторін не виявлено. Рекомендації відсутні.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

Зважаючи на сильні сторони та позитивні практики (кафедра археології та музеєзнавства є знаним центром підготовки фахівців-археологів в Україні, формування та розбудови академічного середовища; розробка та впровадження навчальних курсів на ОНП здійснюється знаними українськими вченими-археологами; професійна/академічна кваліфікація викладачів відповідає меті та завданням ОНП і дозволяє досягти цілей програми та ПРН; конкурсний добір викладачів є прозорим; до організації та реалізації освітнього процесу за ОНП залучаються працедавці, експерти галузі, професіонали-практики), експертна група дійшла висновку, що ОНП повністю відповідає якісним характеристикам вимог усіх підкритеріїв критерію 6. Кадрове забезпечення освітньої діяльності за нею має взірцевий характер і відповідає рівню А.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

Під час онлайн-візиту ЕГ, пересвідчилася, що матеріально-технічне забезпечення та інформаційні ресурси ОНП «Археологія» повністю забезпечують досягнення визначених у ній цілей та програмних результатів. Освітній процес відбувається у Червоному корпусі КНУТШ. Для проведення занять навчальні аудиторії оснащені мультимедійним забезпеченням (проектори, комп'ютерна техніка), музеї університету (<http://museums.univ.kiev.ua/>), спеціалізовані кабінети, етнографії, історії мистецтв, доступна мережа швидкісного wifi. Також, для практичної реалізації ОНП, на історичному факультеті облаштований археологічний музей, обладнано виставкове приміщення зі змінними експозиціями, що висвітлюють різні аспекти діяльності кафедри археології та музеєзнавства. Окремі приміщення займають реставраційна лабораторія, при кафедрі функціонує бібліотека спеціалізованої літератури й архівний відділ. На цокольному поверсі навчального корпусу знаходяться фондосховища археологічних експонатів. В офісі кафедри археології та музеєзнавства наявні паперові варіанти навчально-методичного забезпечення освітніх компонентів для користування студентами. Родзинкою окремих дисциплін (напр. ВК 2.07 «Археологія Києва та його околиць») є проведення занять-екскурсій (зустріч 2). У навчальному корпусі працює пункт громадського харчування. Здобувачі ОНП «Археологія» мають право проживати території студмістечка університету (гуртожиток №7, вул. Здановської, 61). Опитування студентського активу (зустріч 4) засвідчило належний рівень інфраструктури гуртожитку (<https://studmisto.knu.ua/>). Для належної підготовки освітнього процесу свої послуги надає Бібліотека ім. М. Максимовича, що розташована у головному корпусі (http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/about/lib_today.php3). Фонд бібліотеки налічує 3,5 млн. примірників книг, наукової та навчальної літератури, надає безкоштовний доступ до літератури, наукометричних баз Scopus (<http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/onlinedb/scopus.php3>) та WoS (<http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/onlinedb/webofscience.php3>). Інформація про формування фінансових ресурсів КНУТШ та їх реалізацію знаходиться у відкритому доступі на сайті ЗВО у рубриці «Фінансова звітність» (<https://www.univ.kiev.ua/ua/official>).

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

Доступ здобувачів до інфраструктури та інформаційних ресурсів у КНУТШ регламентується пп. 7.7 Статуту ЗВО, згідно з яким особи які навчаються в університеті мають право на користування бібліотеками, інформаційними фондами, навчальною, науковою, виробничою, спортивною, культурно-освітньою, побутовою та оздоровчою базами Університету (<http://www.univ.kiev.ua/pdfs/statut/statut-22-11-28.pdf>). Для здобувачів та викладачів ОНП бібліотека КНУТШ надає послуги безкоштовно, використовуючи систему читальних залів, абонементів та каталогів, якщо їх запити відповідають типовим бібліотечним, забезпечує доступ до електронних інформаційних ресурсів. (пп. 3.1.2. Положення про Наукову бібліотеку ім. М. Максимовича КНУТШ <http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/about/statut2022.php3>). Первинна перевірка кваліфікаційних робіт здобувачів на

наявність текстових збігів у системі Unichек є безкоштовною. Після проведення зустрічей у фокус-групах ЕГ констатує, що в КНУТШ повністю забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для реалізації ОНП.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

Аналізуючи відомості про СО, інформаційне наповнення офіційного вебсайту КНУТШ, історичного факультету, кафедри археології та музеїзнавства, додатково наданих доказів та онлайн інтерв'ювання здобувачів і випускників, ЕГ констатує, що освітнє середовище в ЗВО є безпечним для життя і здоров'я здобувачів вищої освіти за ОНП та в цілому дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси. Під час зустрічі зі здобувачами (зустріч 2) було підтверджено інформацію про наявність щорічних моніторингових опитувань щодо якості освітнього процесу й задоволення здобувачів ОНП їх потребам та інтересам, що здійснюється навчальною лабораторією з прикладних соціологічних досліджень (http://unidos.univ.kiev.ua/?q=uk/zvity_pro_doslidzhennya). Безпека життя та здоров'я учасників освітнього процесу забезпечується функціонуванням у навчальному корпусі медичного пункту, а також наявністю осіб першої медичної допомоги в деканаті історичного факультету (засвідчено оглядом МТБ). Для збереження психічного та соціального здоров'я, надання психологічної підтримки учасникам освітнього процесу в КНУТШ функціонує Психологічна служба (<https://psyservice.knu.ua/#psychologists-section>).

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Під час зустрічей у фокус-групах ЕГ констатовано належний рівень комунікації між студентами ОНП, гарантом, кафедрою та адміністрацією факультету (зустрічі 2, 5). За свідченнями здобувачів, для оперативного зв'язку та інформування, окрім офіційних каналів інформації (сайти КНУТШ, факультету, кафедри) також використовуються засоби дистанційного спілкування Google Classroom, е-пошта, Zoom, а також месенджер Telegram. На сайті факультету розміщено актуальний розклад занять, з активними посиланнями на онлайн-зустрічі (<http://www.history.univ.kiev.ua/studentam/schedule/>). Наданням освітньої, організаційної, консультативної та соціальної підтримки учасникам освітнього процесу також займаються спеціальні відділи університету: забезпечення якості освіти (<https://knu.ua/ua/departments/eqad>), навчально-методичний (<http://nmc.univ.kiev.ua/dir.htm>), академічної мобільності (<http://mobility.univ.kiev.ua/?lang=uk>), сприяння працевлаштуванню та роботі з випускниками (<http://job.univ.kiev.ua/>). Для іміджевої популяризації науково-освітньої діяльності КНУТШ в цілому, та ОНП зокрема, функціонує Центр комунікацій (<http://www.univ.kiev.ua/ua/departments/dc/>). На зустрічах з керівництвом КНУТШ та студентським самоврядуванням історичного факультету (зустрічі 1, 4) інформовано про регулярну матеріальну підтримку з боку адміністрації ЗВО студентського активу та наукового товариства.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

Для реалізації права на освіту осіб з особливими освітніми потребами в КНУТШ розроблено Концепцію розвитку інклюзивної освіти «Університет рівних можливостей» (<http://www.univ.kiev.ua/pdfs/equal-opportunities/Concept-of-inclusive-education-development.pdf>) та Порядок супроводу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення (<http://www.univ.kiev.ua/pdfs/equal-opportunities/Poryadok-suprovodu-osib-z-invalidnistyu.pdf>), якими передбачено створення відповідних умов. Відтак, в Червоному корпусі КНУТШ, де реалізується ОНП, обладнано середовище для осіб обмеженими фізичними можливостями (пандуси, санвузли для маломобільних людей, ліфт, тактильні стрічки і полоси для людей з порушеннями зору, тактильні та направляючі плитки, вказівники зі шрифтом Брайля, паркувальні місця для автомобілів), що було продемонстровано під час онлайн-огляду матеріально-технічної бази. Наразі на ОНП «Археологія» особи з обмеженими освітніми потребами не навчаються.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

Політика та процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо) в КНУТШ регулюються наступними нормативними документами: Порядком вирішення конфліктних ситуацій (<https://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/Procedure-for-resolving-conflict-situations-in-University.pdf>), Порядком запобігання та протидії дискримінації, булінгу, гендерно-обумовленому насильству (<https://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/Procedure-for-preventing-discrimination-bullying-gender-based-violence-in-University.pdf>), Пам'яткою норм етичної поведінки для учасників освітнього процесу

(<https://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/Memo-of-norms-of-ethical-behavior-in-University.pdf>), Етичним кодексом університетської спільноти (<https://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/ethical-code/Ethical-code-of-the-university-community.pdf>), Антикорупційною програмою (https://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/preventing-corruption/antukoruptsiyna_prohrama.pdf). У ЗВО працює постійна комісія Вченої ради з питань етики, діяльність якої керується відповідним Положенням (<http://senate.univ.kiev.ua/?p=1073>), і яка розглядає порушення принципів і норм поведінки, що визначені Етичним кодексом. Під час зустрічі зі здобувачами 1-2 курсів ОНП наявність конфліктних ситуацій пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією або корупцією не зафіксовано.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

На думку ЕГ, матеріально-технічна база та освітнє середовище КНУТШ, повністю сприяє успішній реалізації ОНП «Археологія» та заявленим у ній ПРН. У ЗВО наявна чітка й зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій, яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу, що підкріплено відповідною нормативною базою. ЕГ відзначає високий рівень комунікації між здобувачами та НПП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

Слабких сторін не виявлено. ЕГ рекомендує практично унормувати систему опитування здобувачів ОНП «Археологія» у відповідності до пп. 2.4 та 2.5 Положення про опитування здобувачів освіти і науково-педагогічних працівників КНУТШ, зокрема: проводити опитування здобувачів з метою отримання інформації про якість роботи конкретної ОНП, а також опитування про якість викладання конкретних дисципліни..

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

На думку ЕГ, освітня діяльність в межах ОНП «Археологія» повністю відповідає визначеному критерію. Матеріально-технічна база та інфраструктура КНУТШ дають можливість максимально досягти окреслених цілей та програмних результатів навчання, ЗВО на належному рівні забезпечує різновекторну підтримку здобувачів вищої освіти. Створений освітній простір є безпечним для життя і здоров'я здобувачів вищої освіти, дає змогу задовольнити їхні потреби та інтереси та досягнути визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання. Зразковим, на думку ЕГ, є створення відповідних умов для осіб з особливими освітніми потребами.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

В ЗВО чітко визначені процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОНП. У Положенні про організацію освітнього процесу у КНУТШ визначено кожен з етапів затвердження ОП, цілі та методи моніторингу ОП, підстави та процедури її перегляду, функції, права та обов'язки гаранта ОП. Окрім цього в університеті діють Положення про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу, Положення про гаранта освітньої програми в КНУТШ, Положення про опитування здобувачів і науково-педагогічних працівників КНУТШ, Положення про ради роботодавців КНУТШ. В Університеті терміни планового перегляду ОНП становлять від 2 до 5 років. На рівні гаранта відбувається щорічний моніторинг ОНП, вивчаються рекомендації стейкхолдерів, випускників, здобувачів. Сьогодні діє друга редакція освітньої програми Археологія (<http://surl.li/ffwgcg>), яка була затверджена вченою радою історичного факультету 24.06.2021 р. (протокол засідання - <blob:https://office.naqa.gov.ua/e521f2d1-4be9-4b92-8721-2b78zaf8ac81>). Процедури перегляду ОНП в 2021 р. відбувались відповідно до встановлених у ЗВО вимог, в чому переконалась ЕГ під час аналізу відповідних протоколів та бесіди з фокус-групами (протоколи засідання кафедри <blob:https://office.naqa.gov.ua/626ac642-6957-4faa-922e-46fadbb4a6f7f>). Причиною змін та доповнень до ОНП стали: отримані відгуки від стейкхолдерів; результати опитування випускників та здобувачів ОНП; затвердження 31 травня 2021 р. Стандарту вищої освіти 032. Історія і археологія другого (магістерського) рівня (Наказ МОН № 603); прийняття нової Концепції вивчення іноземних мов студентами спеціальних факультетів КНУТШ тощо. У діючій редакції ОНП було введено викладання двох

дисциплін англійською мовою (врахування порад та потреб стейкхолдерів), запроваджено додаткові дисципліни теоретичного, реконструктивного напрямку (рекомендації здобувачів і стейкхолдерів «Давні культури в археологічному відображенні»), видалено з програми окремі дисципліни. Для громадського обговорення проект опису ОНП було оприлюднено на сторінці історичного факультету <http://www.history.univ.kiev.ua/> Здобувачі, випускники ОНП та стейкхолдери регулярно беруть участь в онлайн-опитуваннях щодо якості та актуальності програми. В КНУТШ проводиться низка опитувань здобувачів освіти, результати яких використовуються для вдосконалення ОНП. Зокрема, це щорічне моніторингове опитування UNIDOS (<https://bit.ly/3EzzmW>) здобувачів, яке проводиться факультетом соціології. Результати цих опитувань були проаналізовані у доповіді проректора з науково-педагогічної роботи (<http://senate.univ.kiev.ua/?p=2061>). Окрім цього на сайті кафедри в розділі Випускники кафедри оприлюднено анкету, яка включає 15 запитань щодо якісних характеристик ОНП, пропозицій та рекомендацій по її покращенню (http://archaeology.univ.kiev.ua/home/index.php?option=com_content&view=article&id=74&Itemid=113).

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Пропозиції здобувачів вищої освіти щодо якості та задоволеності навчанням, окремих компонентів ОНП, педагогічної майстерності викладачів збираються шляхом проведення опитувань. Під час онлайн-зустрічі здобувачі підтвердили регулярність проведення опитувань щодо вдосконалення ОНП. Окрім цього, здобувачі запрошуються на засідання кафедри, на яких обговорюються питання щодо реалізації ОНП, внесення змін та корегування (наприклад - протокол засідання кафедри <blob:https://office.naq.gov.ua/626ac642-6957-4faa-922e-46fad446bf7f>). Здобувачі підтримують доцільність викладання окремих дисциплін англійською мовою. Представники студентів включені до Науково-методичної комісії та Вченої ради історичного факультету, на яких відбувається обговорення та затвердження ОП. Органи студентського самоврядування здійснюють опитування здобувачів, вносять свої пропозиції на засіданнях вченої ради, проводять інформування студентів щодо змін освітнього процесу, беруть участь в наукових ініціативах тощо. Здобувачі проявляють максимальну зацікавленість у співпраці з адміністрацією факультету, гарантом ОНП та НПП програми в питаннях її оновлення у відповідності до вимог часу, що було підтверджено під час фокус-спілкування та анкетами. Унікальною є система підтримки зв'язку між всіма учасниками освітнього процесу, що свідчить про чітко сформований студентоцентричний підхід.

3. Работодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

Працедавці регулярно долучаються до процедур розроблення та перегляду ОНП, зокрема через участь у проектній групі, засіданнях кафедри, підготовці рецензій та відгуків на ОНП. В КНУТШ діє Положення про ради роботодавців. Під час онлайн-зустрічі працедавці зазначили, що переважна більшість їх пропозицій враховуються при перегляді ОНП. Так, в рамках Круглого столу з проблем викладання археології та музеєзнавства (<http://vitaantiqua.org.ua/en/archives/9229>) (жовтень 2019 р.) обговорювалися перспективи розвитку ОНП та її модернізація у відповідності до вимог часу (http://vitaantiqua.org.ua/wp-content/uploads/2020/09/VA-2019_Terpilovskii.pdf, с. 11-12). На сьогодні багато випускників кафедри працюють в Інституті археології НАН України та активно беруть участь у формуванні та наповненні ОНП. Працедавці мають безпосередній вплив на процес забезпечення якості ОНП, через пряму участь НПП у наукових та громадських організаціях: ВГО Спілка археологів України, ГО Центр палеоетнологічних досліджень, Кваліфікаційна рада при Інституті археології НАН України, Експертна комісія з питань обліку об'єктів культурної спадщини при МКІП України, Український державний інститут культурної спадщини МКІП України тощо. Члени кафедри намагаються активно впроваджувати досвід європейських університетських ОП у власну ОНП. Так, гарант П. Шидловський, пройшов стажування в Інституті археологічних наук Бернського університету та в Національному музеї природничих наук Франції (https://www.iaw.unibe.ch/studium/studienprogramme/index_ger.html); доцент С. Рижов за програмою Erasmus+ у Загребському університеті (Хорватія); викладачі європейських ЗВО беруть активну участь у формуванні освітнього компоненту ОНП: проф. Стефан Пеан (Франція), проф. Альберт Хафнер (Швейцарія), проф. Марта Арзарелло (Італія), проф. Івона Собковьяк-Табака (Польща), проф. Марта Полтович-Бобак (Польща). На засіданнях кафедри археології та музеєзнавства КНУТШ регулярно обговорюються питання щодо реалізації ОНП, внесення змін та корегування (протоколи засідання кафедри <blob:https://office.naq.gov.ua/626ac642-6957-4faa-922e-46fad446bf7f>). На цих засіданнях, в якості запрошених гостей присутні працедавці та стейкхолдери, як-то: завідувач Археологічного музею КНУТШ Самойленко Л.Г., учений секретар Археологічного музею Інститут археології НАН України Кононенко О.М., випускники кафедри Слободян Т., Чечуліна І. тощо. ОНП пройшла обговорення та затвердження на науково-методичній комісії та Вченої ради історичного факультету. З метою більш ефективного врахування пропозицій працедавців ЕГ рекомендує запровадити регулярні опитування серед працедавців щодо рівня задоволеності професійними навичками випускників та студентів.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

Заходи щодо збирання та аналізу інформації від випускників здійснюються на рівні кафедри та факультету. На сайті кафедри є окрема сторінка, присвячена випускникам ОНП (http://archaeology.univ.kiev.ua/home/index.php?option=com_content&view=article&id=74&Itemid=113), де зібрано інформацію про випускників кафедри з 1946 р. Випускників запрошують дати відповіді на питання анкети. Під час зустрічей у фокус-групах ЕГ отримала підтвердження, що гарант ОНП та НПП проводять постійний моніторинг кар'єрного шляху випускників через неформальне спілкування та наукові зв'язки.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

Процедури регулярного моніторингу ОНП регламентуються Положенням про організацію освітнього процесу у КНУТШ (друга редакція, квітень 2022 р.) (https://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/Polozhennia-pro-organizatsiyu-osvitniogo-procesu-11_04_2022.pdf), Положенням про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу (https://drive.google.com/file/d/1EAPlzIVW5IgKAKjWko9pEGo_brj4DQSF/view), Положенням про опитування здобувачів і науково-педагогічних працівників КНУТШ (<https://drive.google.com/file/d/1L7uIEL4L6oJdDbDjZcwTD7TYjljOZda/view>). Моніторинг ОНП здійснюється шляхом періодичного опитування здобувачів вищої освіти, викладачів та стейкхолдерів, аналізу результатів опитування із формуванням висновків і пропозицій щодо необхідності внесення змін або перегляду ОНП. Історичний факультет спільно з гарантом ОНП проводив роботу щодо удосконалення ОНП. До процедур моніторингу та перегляду залучалися працевластачі та органи студентського самоврядування. Оновлена в червні 2021 р. ОНП була рекомендована до затвердження на засіданнях науково-методичної комісії історичного факультету, вченої ради історичного факультету, сектору моніторингу якості освіти, науково-методичного центру організації освітнього процесу університету, науково-методичній раді КНУТШ. За час існування ОНП було виявлено та усунуто певні недоліки програми, а саме: відсутність достатнього рівня ознайомлення здобувачів з спеціалізованою англійською термінологією, що створювало труднощі під час слухання лекцій запрошених з-за кордону спеціалістів, при участі в міжнародних конференціях тощо – запроваджено викладання окремих курсів англійською мовою; несвоєчасність інформування здобувачів щодо різноманітних освітніх заходів – створено власний Telegram-канал (поряд з сторінками в facebook та email-розсилками), як ще один засіб комунікації зі студентами.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

1944 р. в структурі історичного факультету КНУТШ було засновано кафедру археології, яка першою в Україні готувала фахівців в галузі археології. З 1995 р. кафедра отримала назву археології та музеєзнавства (<https://doi.org/10.37098/VA-2019-11-22-38>, http://vitaantiqua.org.ua/wp-content/uploads/2020/09/VA-2019_Terpilovskii.pdf). У 2006 р. КНУТШ отримав ліцензію на підготовку магістрів спеціальності 8.030304 “Археологія” (Ліцензія АБ №298951, наказ МОН України від 26.12.2005 р. №2332-Л). Підготовка магістрів відбувалася в рамках окремої спеціальності Археологія, що відповідало запитам випускників кафедри, які працювали в наукових, освітніх, музейних та пам'яткоохоронних установах і потребували спеціалізованої освіти. З 2016 р. підготовка фахівців-археологів відбувалось в рамках спеціальності Історія та археологія (ліцензія - наказ МОН України від 14.04.2015 <https://bit.ly/3y7oRpf>). 2018 р. розроблено і затверджено першу редакцію ОНП Археологія. Нова (друга) редакція ОНП Археологія для другого (магістерського) рівня освіти затверджена Вченою радою КНУТШ 23 липня 2021 р. У відповідності до Стандарту було відредаговано формулювання компетентностей та програмних результатів навчання; внесено зміни в частині обов'язкових та вибіркових компонентів. Наприклад, після консультацій з іноземними фахівцями в рамках міжнародного освітнього проекту “Nature and Society in Prehistoric Europe” за підтримки ЄС (<http://vovkcenter.org.ua/en/naturesociety/>) відбулось впровадження відповідної дисципліни англійською мовою ОК 6 “Природа і суспільство в первісній Європі”, також введено викладання англійською мовою ОК 15 “Археологія антропогену”, сформовано факультетський перелік вибіркових дисциплін, що розширило можливості вибору для студентів. Спеціальність була акредитована у 2017 р. Акредитаційною комісією України <https://bit.ly/3Ymot3A>. Актуальний перелік дисциплін розміщено на сайті кафедри <http://bit.ly/3mrxzyJ>. Під час розробки ОНП було враховано багаторічний досвід викладання спеціалізованих археологічних курсів, побажання науково-педагогічних працівників, здобувачів і випускників кафедри археології та музеєзнавства.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

Створення системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти, запровадження нових опитувань здобувачів та випускників, залучення до системи внутрішнього забезпечення якості органів студентського самоврядування свідчить про існування культури якості в ЗВО. Основним документом, що регулює систему якості освіти в університеті є Положенням про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу (https://drive.google.com/file/d/1EAPlzIVW5IgKAKjWko9pEGo_brj4DQSF/view), в якому визначаються завдання, принципи та напрями діяльності щодо забезпечення якості, а також Положення про гаранта освітньої програми в КНУТШ (<https://cutt.ly/87KWci4>). Серед стратегічних завдань історичного факультету на період до 2025 р.

зазначається необхідність постійної уваги до формування та покращення системи внутрішнього моніторингу якості освіти на факультеті (<https://drive.google.com/file/d/1AuIniTFK4TAnxG8n2OGnIoErgyMKheoN/view>). В рамках КНУТШ діє Відділ забезпечення якості освіти (<http://knu.ua/ua/departments/eqad>), який організує та проводить різноманітні заходи з гарантми ОНП та органами студентського самоврядування, анкети опитувань здобувачів і випускників та результати внутрішнього моніторингу якості освіти, рейтинги здобувачів вищої освіти та кафедр, нормативні документи тощо. На рівні факультету питаннями забезпечення якості займається науково-методична комісія. Під час бесіди із фокус-групами ЕГ встановлено, що система внутрішнього забезпечення якості ЗВО оперативно реагує на недоліки та рекомендації, виявлені під час процедур зовнішнього забезпечення якості.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

Здійснюється активна та постійна співпраця з працевдавцями щодо обговорення перспектив розвитку ОНП, враховуються їхні пропозиції при оновленні ОНП. Кафедрою та Відділом забезпечення якості освіти проводяться опитування здобувачів і випускників, які дозволяють враховувати їхні пропозиції щодо поліпшення системи якості освіти.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Слабкі сторони: відсутні Рекомендації: продовжити вивчення та узагальнення вітчизняного та міжнародного досвіду з питань моніторингу якості освіти.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень А

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

У КНУТШі налагоджено систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти, діють відповідні положення, відділ внутрішнього забезпечення якості вищої освіти ЗВО та науково-методична комісія історичного факультету. Процедури перегляду ОНП становлять цілісну систему постійної інституційної уваги до якості освіти та відповідають встановленим в ЗВО нормам. Гарант ОНП працює в єдиній, з іншими підрозділами університету, системі показників моніторингу якості. Перевагами ОНП є організація та аналіз оцінювання здобувачами якості освітньої діяльності не лише при вивченні навчальних дисциплін, а й після працевлаштування випускників (анкети випускників). Унікальною є впроваджена в рамках ОНП система зворотнього зв'язку (власний Телеграм-канал), за допомогою якої здобувачі отримують консультативну та методичну допомогу. До переваг ОНП відноситься організація практичної підготовки здобувачів, які отримують не лише якісні знання, а й передовий професійний досвід, що було неодноразово підтверджено на вітчизняному та європейському рівнях.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

За наслідками проведення експертизи ЕГ констатує, що права та обов'язки учасників освітнього процесу в КНУТШ є чіткими та зрозумілими. Усі нормативно-правові документи ЗВО які регламентують освітній процес комплексно розміщені у вільному доступі на офіційному вебсайті закладу у вкладці «Офіційна інформація» (<http://www.univ.kiev.ua/ua/official>) Під час інтерв'ювання у фокус-групах ЕГ переконалась у тому, що учасники освітнього процесу поінформовані щодо своїх прав та обов'язків під час реалізації ОНП (організаційна зустріч, зустрічі 2, 4, 5).

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

Згідно з відомостями СО, місцем розміщення інформації про оновлений проєкт ОНП «Археологія» є веб-сторінка історичного факультету ЕГ встановлено, що на сайті факультету від 18.06.2021 було розміщено, для громадського обговорення проєкт оновленої ОНП, а також форма зворотного зв'язку (<http://www.history.univ.kiev.ua/2021/06/18/masters-programs/>). На запит ЕГ, гарантом програми надано витяги з протоколів засідань кафедри та вченої ради факультету де обговорювалась і затверджувалась ОНП-2021. Однак, ЕГ не змогла знайти на сайтах підрозділів результати громадського обговорення проєкту ОНП.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

На вебсайті кафедри археології та музеєзнавства оприлюднена чинна ОНП-2021 (http://www.archaeology.univ.kiev.ua/home/images/pdf_doc/Magistry_arch/OPP_Master_2021_LST.pdf), а також актуальна інформація програми для потенційних абітурієнтів (http://www.archaeology.univ.kiev.ua/home/index.php?option=com_content&view=article&id=227&Itemid=181). Методичне забезпечення освітніх компонентів ОНП «Археологія» знаходиться у вільному доступі на сайті випускової кафедри в рубриці «Навчальні плани» - «Магістр» (http://www.archaeology.univ.kiev.ua/home/index.php?option=com_content&view=category&id=220&Itemid=101), що дає можливість усім заінтересованим сторонам (стейкхолдерам) та громадськості бути проінформованими про змістове наповнення освітніх компонентів ОНП.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

Позитивними практиками в контексті критерію 9, на думку ЕГ, є широке залучення працедавців та зацікавлених сторін до практичної реалізації ОНП «Археологія», наявність актуальної інформаційної підтримки освітнього процесу, як на сайті КНУТШ та і на інфоресурсах підрозділів, що забезпечує достатню прозорість та публічність діяльності ЗВО, а також доступність інформації для всіх учасників освітнього процесу ОНП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

ЕГ рекомендує розробити систему дистанційного зв'язку зі стейкхолдерами для пропозицій та рекомендацій з удосконалення програми (розмістити на сайті кафедри гугл-форму або е-адресу гаранта).

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

З огляду на наведені сильні сторони та позитивні практики, а також рекомендації щодо удосконалення ОНП «Археологія», ЕГ вважає, що критерій 9 відповідає рівню В. КНУТШ має належну нормативну базу, яка чітко регламентує права та обов'язки учасників освітнього процесу та знаходиться у відкритому доступі. Наявний відкритий доступ до робочих програм ОК, актуальна інформація для абітурієнтів. З огляду на загальну тенденцію КНУТШ до дотримання принципів всебічної публічності, відсутність оприлюдненого проєкту ОНП на 2023 р є некритичним недоліком загальної стратегії публічного обговорення ОНП, тому ЕГ рекомендує не менше, ніж за місяць, розмістити на сайті кафедри або факультету проєкт ОНП зі змінами, що плануються, для можливості обговорення та внесення пропозицій від стейкхолдерів.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

не застосовується

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямові досліджень наукових керівників.

не застосовується

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

не застосовується

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проектах тощо.

не застосовується

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

не застосовується

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

не застосовується

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

не застосовується

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

не застосовується

Рівень відповідності Критерію 10.

не застосовується

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

не застосовується

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

Експертна група вважає за доцільне відзначити відкритість, доброзичливість, готовність до співпраці з боку керівництва КНУТШ і його структурних підрозділів, історичного факультету, НПП кафедри археології та музеєзнавства, гаранта ОНП, здобувачів за ОНП, випускників й інших стейкхолдерів, які вони продемонстрували під час проведення акредитаційної експертизи.

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою	A
Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	A
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	A
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	A
Критерій 9. Прозорість та публічність	B
Критерій 10. Навчання через дослідження	<i>не застосовується</i>

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

Відсутні

***

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і доброчесно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Дерев`яно Сергій Миронович

Члени експертної групи

Стародубець Галина Миколаївна

Циганенко Лілія Федорівна

Хоменко Денис Володимирович